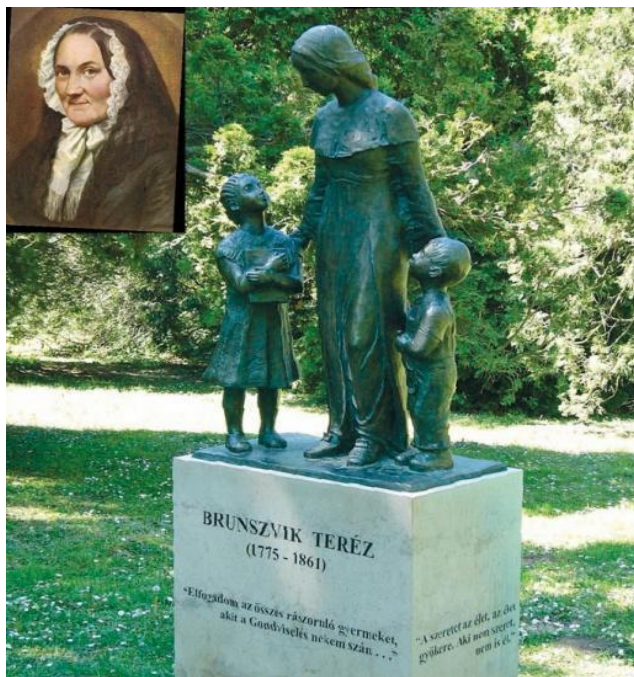

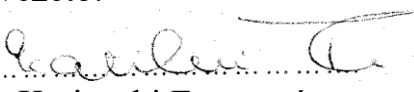

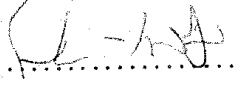

BRUNSZVIK TERÉZ BUDAVÁRI ÓVODÁK

(1016 Budapest, Nyárs utca 2-4 sz.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

II.

Intézmény OM- azonosítója: 032334	Intézményvezető: Katinszki Ferencné
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében: Török Zsuzsanna	Szülői szervezet nevében: Gáborné - Szilágyi Anikó
Alkalmazotti közösség nevében: Mártonné Ruzsák Tímea	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Érvényessége: 2014.09.01 -től	
Ph.	

2015

VII. A különböző tevékenységi formák és színtereik bemutatása

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és azért, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”
(Varga Domokos)

A játék és tanulás színtereinek rendszere

A különböző játékterek azok a sarkok vagy lehetőség szerint mobil bútorokkal, szőnyegekkel, mozgatható paravánokkal vagy átlátszó függönyökkel elkülönített színterei a csoportszobáknak, amelyekben folyik a játék, a spontán tanulás és a munka. Itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek a játékos tanulást jelentik az óvónő segítségével és irányításával. A gyermekek részvételével kialakított és igényeik szerint olykor változtatható terek biztosítják a gyermekek mikrocsoportokra való tagozódását, segítve ezzel a szocializálódásukat a személyes, közvetlenebb kapcsolat és közös élmény hatására.

A játékterek lehetőség szerint legyenek állandóak, ezáltal biztonságot nyújtanak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára, és segítik a biztos tájékozódásukat.

Családi és egyéb szerepjátékok terei

A gyermekek által naponta megélt élmények kiélésének és dramatizálásának színtere. Segít az őket körülvevő világ megismerésében és változatos szerepek gyakorlásában. Az elsősorban életszerű játék eszközök, a különféle szerepekre alkalmas ruhák és kellékek a gyermekek számára ismerős eseményeket és személyeket idéznek fel, utánozzák családtagjaikat és gyermektársaik viselkedését. A szituációs játék a teljes személyiség fejlesztéséhez járul hozzá.

Fotó: Sütemény készül a szülők vendégül látására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az éppen aktuális játéktémáknak megfelelő játékfeltételek megteremtése (élmény, eszköz, hely, idő, tér)
- élmények biztosítása (pékség, piac, gyógyszertár, közért, zöldséges üzlet, fodrászat, posta, könyvtár, tűzoltóság, cukrászda, áruház, iskola, stb.)
- érdekes témák összegyűjtése
- a gyermekek reakcióinak tanulmányozása
- a holtpontra jutott tevékenységek továbblendítése
- a gyermek meg nem oldott konfliktusainak
- feloldása közös szabályok megbeszélése szükség szerint szerepvállalás.

A differenciált fejlesztés feladatai:

- a pedagógus viselkedjen elfogadóan az óvodai keretek között nehezen kezelhető gyerekekkel szemben
- a negatív viselkedést utasítsa el
- a destruktív viselkedésnél azonnal közbe kell lépnie a pedagógusnak
- mindig kísérje figyelemmel a gyerekeket ebben a tevékenységközpontban, ne jelentsenek

veszélyt önmagukra és társaikra.

- Bizalom és szituációs játékok tervezésével feszültségoldás.
- Lehetőség szerint testileg is legyen jelen a gyermek terében (a testi kontaktus megnyugtató lehet)
- Tegye lehetővé a pihenő sarokba történő elbújást (függő fotel, hintaló)

Verselés-mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, tevékenységek tere

Nincs nagyszerűbb dolog annál, amikor a kisgyerek issza minden egyes szavát a mesélőnek, és képzelete elindul abba a csodás világba, amit együtt teremtett meg azzal, akinek a meséjét hallgatja. /Lázár Ervin/

Ez a hely egy meghitt, kényelmes sarok, zug, ahol lehetőség van a gyerekeknek **könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, énekelni, körjátékozni, zenélni, akár önállóan vagy az óvónő segítségével közösen.** Itt vannak elhelyezve a gyermekek által használható hangszerek is oly módon, hogy az számukra látható, és az óvodapedagógus közbenjárásával elérhető legyen. A könyvespolcokon általában csak az éppen aktuális téma szerinti könyvek találhatóak, azonban igény szerint az éppen „zárt” szekrényrészéből is elővehetik kedvenc könyveiket.

Fotó: Képeskönyvek nézegetése

Az óvodában az ének-zene megszerettetése, a zenével való ismerkedés a mozgás és éneklés élményének nyújtása a legfontosabb cél. **A mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt a gyermekek számára. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés - zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik.**

A játéktér alkalom és igény szerint mobilizálható, megfelelően tágítható.

Fotó: „Ez a tánc, ez a szarkatánc...”

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek- néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tegye az éneklést, zenélést a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé
- erősítse a gyerekek ösztönös, spontán
- kezdeményezéseit őrizze a népköltészet remekeit
- válogasson a kortárs irodalomból
- más népek meséit is ismertesse meg a gyerekekkel

- készítsenek a gyerekekkel közösen képeskönyvet, mesét, ütőhangszereket, találjanak ki dalokat, mondókákat
- alkalomszerűen vonják be a szülőket is a közös éneklésbe, a hagyományok ápolásába
- a hangszerek érdekes bemutatására szervezzenek alkalmakat
- rendszeresen látogassák a könyvtárat, lehetőség szerint a szülők bevonásával vegyenek részt a gyerekek koncerteken és színházi előadásokon
- a zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzetiségi nevelés esetében vegye figyelembe a gyermekek hovatarozását is
- a gépi zenét csak megfelelő válogatással és ízléssel használja

A differenciálás lehetőségei:

- ünnepekhez, jeles napokhoz kötve, más csoportbeliekhez társulva tanítsanak a mozgáskultúrájuknak megfelelő játékokat
- lehetőség szerint minden korosztály igényeinek és érdeklődéseinek kielégítése
 - a kicsiknek szóló irodalmi tevékenység minden korosztály számára lehet kötelezően választható
 - az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetésének ajánlása
 - az irodalmi élményt sokféle egyéb tevékenységgel kapcsolhatjuk össze, így biztosíthatjuk számukra az optimális fejlődést
 - az anyagkiválasztás lehetőségeinek kihasználása.
 - Az egyéni képességek figyelembe vétele

Művészeti, vizuális tevékenységek – a rajzolás, festés, mintázás, és kézi munka tere

Ez az a tevékenységtér, ahol a gyerekek a kötött formában szervezett tevékenységek kivételével a nap bármely szakában szabadon fejleszthetik és kipróbálhatják saját kreativitásukat és megismerkedhetnek új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó és a természetes anyagok széles választéka, és mint speciális eszköz, a festőállvány. Ez a tér ösztönzi a kreativitást, a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom és nagymotoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos.

Fotó: Kislány a szövöszék előtt

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztika kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmén és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzetaine gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk igényességük alakítását.

Az óvónó feladata az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására:

- az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret biztosít

- a feltételek biztosítása (élmények, megfigyelések, anyagok, eszközök, rend és tisztántartás)
- igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására
- oldott légkör, jó hangulat megteremtése
- megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival
- egyéni fejlettséghez igazodva a képességek fejlesztése:
 - a térbeli tájékozódás, a képi – plasztikai kifejező képesség
 - a komponálás, rendezés képességének fejlesztése
 - a gyermekek tér – forma és színeképzetének fejlesztése
- egyszerű művészeti alkotásokkal való ismerkedés
- láttassa meg, amit a természet és az ember létrehozott, ami gyönyörködtető, ami esztétikus
- törekedjen arra, hogy a művészeti tevékenységek minél jobban összekapcsolódjanak
- a gyermekmunkák megbecsülése, cserélése, aktualizálása a gyermekek munkáinak
- megfigyelése, elemzése
- a képi megjelenítés és a verbális megfogalmazás összekapcsolása
- alkalomszerű kiállítások rendezése a szülők bevonásával
- a felhasználható anyagok folyamatos gyűjtése és tárolás: hasznos hulladékok újbóli felhasználása (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók, stb.)

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a tevékenységközpont eszközeinek folyamatos biztosítása
- választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermek saját képességeihez mérten
- az adott csoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodás
- a gyerek részéről választási, döntési lehetőség biztosítása.

Manipulációs tevékenységek tere

Itt kirakó, társas, konstrukciós, logikai és egyéb képességfejlesztő játékok kapnak helyet. Ezekkel tanulhatnak meg a gyerekek csoportosítani, sorba rendezni, szabályokat alkotni és azokat betartását gyakorolni. Ezek a játékok intellektuálisan fejlesztik a gyerekeket, valamint fejlődik finommozgásuk és a szem- kéz koordináció. **Ebben a játéktérben helyezzük el azokat az eszközöket is, melyekkel információkat gyűjthetünk a gyermekek matematikai, gondolkodási szintjeiről.**

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek képességeinek megfelelő játékok és eszközök biztosítása
- a gyermek által kezdeményezett játék kínálta lehetőségek felismerése
- a gyerekek gondolkodásmódjának, ötleteinek folyamatos megfigyelése
- a saját matematikai nyelv használatával példaadás a gyerekeknek, és ezzel konkrét tapasztalatainak kiterjesztésére biztatva őket
- a választás lehetőségének biztosítása
- az itt zajló játéktevékenységek adjanak lehetőséget a szabályalkotásra, az önálló gondolkodásra

- az óvónő tudatosan figyeljen arra, hogy a gyermekek találjanak megoldásokat egy-egy számukra problémát jelentő helyzetben.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a gyermekek egyéni képességei szerint fejlesztés a különböző szabályjátékokban
- gondoskodni arról, hogy az itt elhelyezett eszközök lehetőséget biztosítsanak alapvető matematikai gondolkodási készségek fejlődéséhez
- egy-egy matematikai tapasztalat megerősítése érdekében matematikai tárgyú kérdések megfogalmazása.
- lehetőség teremtése az ép fejlődésű és a sajátos nevelési igényű gyermekek együttes játékára (pl. társasjáték)
- szükség szerint az óvónő személyes részvétele a szabály játékokban

A természettudományos tapasztalatszerzés belső tere

Alapelvünk, hogy amit a természetes környezetben lehet megfigyelni, azt ott figyeltessek meg. Mindig a gyermekek szemszögéből ítéljük meg: mi az érdekes a világból.

Ez a játék és tanulási tér arra alkalmas, hogy kielégítse a gyermekek érdeklődését a természeti jelenségek, a természetben található tárgyak iránt.

A gyerekek érdeklődésének, az évszakoknak, a vizsgált témáknak megfelelően ez a tér gyakran változik.

Itt kap helyet a földgömb, a nagyítók/távcső az adott témának megfelelő könyvek, növények, termékek, a bogármegfigyelő doboz, stb., melyek a gyermekek számára ismertek és érdekesek.

Fotó: Gesztenye sünik a Napocska csoportban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- mikro és makro környezet megismertetése, pl. az óvoda udvara; állatkereskedés látogatása; stb.
- érdekes alapanyagok biztosítása kérdésfeltevésekre
- biztassa a gyerekeket tapasztalatszerzés biztosítása több
- érzékszerv bevonásával eszközök biztosítása
-
- nyugodt légkör megteremtése
- ötletek, témák javaslata, amik a gyereket foglalkoztatják
- önálló gondolkodásra serkentse a gyerekeket szabályok,
- korlátok alkotása együtt a gyermekekkel

A differenciált fejlesztés feladatai:

- gyermekek egyénenkénti megismerése; képességek, erősségek, gyenge pontok regisztrálása
- tehetséggondozás
- gyermekek produktumának elemzése (verbális megnyilvánulások)
- gyermekek érdeklődési körének ismerése
- természet megszerettetése; pl a „nem szeretem” állatok elfogadtatása

Homok-víz asztal

A homok és a víz akár a szabadban, akár a csoportszobában a gyermeki tanulás egyik lelegevenebb helyszíne, ahol **lehetőség nyílik minél több érzékszerv egyidejű használatára**. A természetes anyagokkal való ismerkedés során a gyermekek szabadon alkothatnak, gondolkodhatnak, kommunikálhatnak, gyakorolják finom és nagymozgásaikat.

Fejlődnek matematikai képességeik és gyarapodnak természettudományos ismereteik.

Fotó: Internetről letöltött kép

A homok-víz asztal (melyek beszerzése és alkalmazása folyamatosan történik) helyhiány, vagy egyéb más körülmény miatt a csoportszobában nincsen állandóan jelen, azonban fontos, hogy igény szerint a gyermekek rendelkezésére álljon.

Az óvónő feladatai:

- az anyagok tulajdonságainak sokoldalú megtapasztaltatása
- a gyerekek tapasztalatait kiegészítő érdekes jelenségek létrehozása
- a közös élményeket reprodukáló terepasztal kellékeinek kiegészítését szolgáló tevékenységek szervezése
- a jelenségek mögötti összefüggések magyarázata
- az integrált témafeldolgozást segítő tevékenységek indukálása (élmény-felelevenítés, beszélgetéssel, a különböző játékterek összekapcsolódása, ösztönzés)
- a gyermekek kezdeményezéseit szolgáló feltételteremtés
- a tapasztalatok megfogalmazásának támogatása, a szókincs bővítés
- az itt gyakorolt speciális szokásrendszer gyakorlásával (vigyázunk a rendre és a tisztaságra, szükség szerint a kilocsant víz vagy homok feltakarítása, stb.) a megegyezés és kivárási képességek fejlesztése

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a sokféle érdeklődési körnek megfelelő eszközök biztosítása
- megfelelő fejlesztési alkalmak keresése az egyéni és mikro csoportos
- foglalkoztatásra az azonos témán belüli különböző tevékenységek kezdeményezése
- minden helyzetben több lépcsőfok felkínálásával a választhatóság elvének érvényesítése

Építősarok, építészőnyeg játéktér

Itt található a különböző alakú és méretű építőelemek és kiegészítő játékok melyek alkotásra, és a különböző élmények megvalósítására ösztönzik az ott játszókat. A gyermekek nagyon sok mindent tanulnak az építőjátékokkal való foglalatosságaik során.

Fejlődik a kreativitás és a koncentráció képességük, tapasztalatokat szerezhetnek a matematika és fizika és a téri tájékozódás világából.

A gyermekek érdeklődése élményeik függvényében változatos, és igen sok kiegészítő eszközt lehet itt használni, mint például az ember és állatfigurákat, zászlókat, különböző közlekedési eszközöket, st.

Fotó: „Cifra palota, zöld az ablaka.”

Az óvodapedagógus feladatai:

- ismerje meg a gyermekeket, és érdeklődésüket
- olyan témákat, ötleteket alkalmazzon, amely a gyerekek igényét, szükségleteit elégíti ki
- úgy rendezi az eszközöket, hogy önálló gondolkodásra késztesse
- megfigyeléseket végez
- folyamatosan kiegészíti a területet az igényeknek
- megfelelően szabályokat, korlátokat alkot a gyerekekkel
- előkészít, tervez, szervez
- élményszerzés lehetőségeinek megteremtése.

Differenciált fejlesztés lehetőségei:

- eltérő érdeklődéseknek megfelelő eszközök biztosítása
- térbeliség és síkbeli ábrák leképezésével, eszközök méret szín és
- formagazdagságával választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermekek saját
- lehetőségeihez képest matematika tárgyú helyzetek teremtése.
- saját tervezésű modellek és eszközök bevonása az egyes játékszituációkba
- a csoport szokásrendszerének vagy a projektekhez kapcsolódóan az otthonról behozott játékok és egyéb eszközök adta lehetőségek kihasználása

Szabad tér - udvar, kert, terasz

Mindazt, amit a gyerekek bent játszanak, az eszközök megfelelő biztosításával megtehetik a szabadban is. A szabadtéri játék a szocializáció egyik jelentős színtere. **Megtanulják tisztelni a természetet, gyarapodnak ismereteik a világról és segíti őket annak megértésében, hogy ők hogyan illeszkednek a világba.**

Fotó: Téli örömök az óvoda udvarán

Itt fejlődnek legjobban a nagy és finommotoros mozgások. A kinti környezetet a csoportszoba kiterjesztésének tekintjük, ahol a tevékenységeket éppen olyan körültekintéssel kell megtervezni, mint odabent.

A szűkebb és tágabb lakókörnyezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyerekeknek számára

Fotó: Önfeledt játék az udvaron

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa, hogy a szabad területen a gyerekek önállóan játszhassanak, csendes foglalatosságot is végezhesenek
- legyen elég eszköz a „hadakozások” elkerülésére
- ne legyen semmiféle veszélyes anyag, vagy eszköz az udvaron
- figyelemfelhívás a biztonságos játék szabályaira
- a szabadtéri tevékenység összekapcsolása tanulással, ismeretbővítéssel.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- speciális tényezők szem előtt tartása
- a gyermekek fizikai képességeinek, korlátainak, egészségi állapotának figyelése, megfigyelése
- speciális mozgással rendelkező gyermek állandó figyelemmel kísérése (mozgáskoordináció, mozgásrendezés, tehetséggondozás, stb.)
- önbizalom erősítése („te erre már képes vagy” „próbáld meg”) Segítséget adhatunk, de mindig csak azt tehessen a gyermek, amihez kedve van, amit képes megcsinálni.

Az óvodai játék és tanulás további szinterei

Az óvoda mikrokörnyezete által nyújtott lehetőségek:

- az óvodaépület egyéb helyiségei: tornaterem, logopédiai / fejlesztő szoba, folyosók, és a Mészáros utcában só-szoba
- az óvoda udvara, kertje

Az óvoda makro környezete által nyújtott lehetőségek - a kerület adta lehetőségeink:

Óvodánk azokra a nevelési területekre, lehetőségekre helyezi a hangsúlyt, melyeken koncentráltan tud pozitív nevelő hatást kiváltani.

A környező világ megismerésébe ma már szorosan beletartozik a technikai világ megismerése is. Nem zárkozhatunk el ez elől, beengedjük az óvodába kellő mértékletességgel és tudatossággal.

A külső világ megismerésének lehetséges színhelyei:

- óvoda környéke – zöldséges, virágüzlet, könyvtár stb.,
- Naphegy, Tabán, Gellérthegy, Budai Vár, Vérmező,
- Hadtörténeti Múzeum, Nemzeti Galéria, Telefónia Múzeum
- Művelődési Ház
- Nemzeti Táncszínház
- Történeti Múzeum

Fotók: Barlangtúra, Erdei kirándulás.

Kerületen kívüli, tágabb környezet adta lehetőségek (évente, a szülőkkel történő megállapodás szerint):

- érdi vagy egyéb más almáskert, nyári tábor színhelyei, stb.
- Planetárium, Csillagvizsgáló,
- Mezőgazdasági Múzeum, Magyar Természettudományi Múzeum
- Déli-pályaudvar, és környéke,
- Néprajzi Múzeum
- Szentendre Skanzen
- Budakeszi Vadaspark
- Madárovi helyszínek, pl. a Pilis hegységben
- Stb.

Fotók: Állatkertben, Kirándulás Tahitóton, Almaszüret, A Repülőparkban.

Az utóbbi évek gyakorlata szerinti kulturális és ismeretszerző programok, kirándulások:

Az óvoda makro környezete által nyújtott lehetőségek	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
A kerület adta lehetőségeink							
Naphegy	x		x		x	x	
Tabán	x	x	x		x	x	x
Gellérthegy	x	x	x			x	x
Budai Vár	x	x	x	x		x	x
Vérmező	x	x	x	x		x	x
Nemzeti Galéria		x	x	x		x	x
Hadtörténeti Múzeum	x	x	x	x		x	x
Magyarország Háza	x	x					x
Művelődési Ház		x		x			
Nemzeti Táncszínház		x	x	x		x	x
Hagyományok Háza	x	x	x			x	
Kerületen kívüli, tágabb környezet adta lehetőségek							
Planetárium, Csillagvizsgáló		x	x	x			x
Szentendrei Skanzen	x	x	x	x		x	
Érdi vagy egyéb almáskert	x	x	x		x	x	
Nyári tábor színhelyei	x	x	x	x		x	
Déli-pályaudvar és környéke	x	x	x	x			x
Természettudományi Múzeum		x					x
Nemzeti Múzeum		x					x
Kétfodony (Pütkösdölő kirándulás)		x					

Az elmúlt évek gyakorlata szerint szülői igényekre alapozottan és a gyermekek fejlettségi állapotának függvényében a nevelési program célrendszerét szolgáló – térítési díj ellenében igénybe vehető – foglalkozások szinterei általában az alábbiak voltak:

Fotók: Korcsolyapályán, Uszodában, Zene Ovi a tornaszobában, Hittan foglalkozás a tornaszobában

Ideje:

- az egész nap során, a játéktevékenységbe ágyazva - spontán, a gyermeki érdeklődésre reagáló – tapasztalat, ismeretnyújtás
- alkalmoszerű megfigyelések végzése, játék, séták, kirándulások, alkalmával

VIII. Az óvoda hagyományai és ünnepei

A hétköznapiakon rendszeresen ismétlődő tevékenységeket hagyományává váló ünnepek – jeles napok – gazdagíthatják, melyeket az évek során szerzett pozitív élmények alakítanak ki. Távlatot jelent a gyerekek számára ezekre az alkalmakra való közös tervezgetés, készülődés, örömmel teli várakozás. Ünnepeinket a természethez, a népi hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó alkalmakhoz igazítottuk: melyeket a felnőtt közösség játékaival, szereplésével is színesítjük („alakoskodás”, néptánc, népdal, éneklés).

Ezek a következők:

- Szüret, Márton nap, Mikulás, Karácsony – Betlehemezés, farsang, Húsvét, Pünkösd, A
- gyermekek ünnepei: születésnap, gyermeknap, Anyák napja, Apák napja évbúcsúztató, nagycsoportosok búcsúztatása
- Társadalmi ünnep: Március 15. megemlékezés

Bepillantás a gyermekek ünnepnapjaiba: A természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek:

Fotók: *Mikulásvárás, Karácsonyvárás - Lucázás, Nosztalgia farsang - A Mészáros utcai épületben hagyomány, hogy a farsangi délutánra meghívást kapnak a volt óvodások és szülei, akik az ovisokkal együtt, maskarába öltözve táncolnak, vigadnak, Adventi kézműveskedés együtt a szülőkkel, Nagycsoportos lányok pünkösdi játéka az udvaron, Megemlékezés: március 15, Nyári víz és napfürdő Zamárdiban, a táborban.*

Óvodánkban a szülők betekintheznek az óvoda életébe:

- igény szerint, az óvodapedagógusokkal egyeztetett időpontban
- nyitott napok
- játszódélutánok: ünnepi előkészületekben való aktív részvétel, kézműves foglalkozások, barkácsoló délutánok, stb.
- tavaszi, őszi vásár
- sportnap
- a szülőkkel egyeztetett egyéb alkalmak a telephelyek nevelőtestületeinek döntése szerint, pl. farsang, karácsony stb. ünnepek

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is aktívan részt vegyenek az ünnepi előkészületekben, szervezésben

- gyűjtőmunka: kirándulásokon, a család bevonásával otthonról, az óvodapedagógusok részéről zenei és irodalmi anyag gyűjtése
- „nagyakarítás”
- az óvoda helyiségeinek díszítése
- közös sütések
- ajándékkészítés a szülőknek
- a témához kapcsolódóan kiállítások megtekintése

A ünnepek és hagyományéltető programok személyiségfejlesztő hatásai – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Játékos térmozdulatokat, térmozdulatokat ismer,
- alkalmaz Dallamot, ritmust, mozgást rögtönöz
- Szívesen dramatizál, bábozik, az ismert mondókák, versek és motívumok felhasználásával: mesélés, népi színjátás
- Beszéddel, mozgással megjelenítve kitalál történeteket, egyszerű meséket
- Beszédhelyzeteknek megfelelően szófajokat, mondatfajtaikat, különböző mondatszerkezeteket alkalmazkodnak

- Játékeszközök, bábok, díszletek, különböző használati eszközök készítésével a vizuális látás és érzékelés fejlődése
- A közös tevékenységekben a gyerekek aktívan vesznek részt, a kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat (leányok-legények szokásai) szituációtól függően elfogadja az alá, fölé és mellérendeltségi helyzeteket
- Segítséget nyújtanak egymásnak, ha szükséges, önállóan is keresik a segítségnyújtás formáit
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire
- Érdeklődnek egymás iránt, figyelnek egymásra, türelmesen meghallgatják egymást és az óvodapedagógust, az alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogja,
- alkalmazza Tudják, hogy egy összetartozó közösség tagjai, örüljenek a közösen elért
- sikereknek Tisztában vannak az alapvető udvariassági szokásokkal és alkalmazzák azokat (köszönés, kérés, stb.).
- Alkalmazkodnak és fogadják el az alapvető szabályokat, korlátokat, késleltetni tudják szükségleteiket, kialakul feladattudatuk, feladattartásuk szintje megfelelő
- Kialakul egészséges „én-tudatuk”, tolerálják egymás különbözőségét, akaratukat alá tudják rendelni mások akaratának
- Érdeklődést mutatnak az iskola iránt

IX: Inkluzív pedagógia - Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket

*„Keresem minden gyermek titkát, és kérdezem, hogyan segíthetnék abban, hogy Önmaga lehessen?
(Janesz Korczak)*

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- **tanulási nehézséggel küzdők** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
- **tanulási zavarral küzdők** (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- **visszahúzódó** (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó stb.) Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb.
- **ellenséges** (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.)
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése

- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik
- a pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet:
- a kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

Különleges bánásmódot igénylők még: csoportok

- a nemzeti kisebbségekhez tartozók
- a bevándorlók

Eltérések

- Az anyanyelv és a többségi nyelv birtoklása
- Kulturális sajátosságok; eltérés a többségi kultúrától
- Csoportkohézió; a többséghez való viszony

Multikulturalizmus és interkulturalizmus

- **Multikulturalizmus.:** A kisebbségi társadalmi csoportok nyelvének és kultúrájának megjelenítése a pedagógiai hatásrendszerben.
- **Interkulturalizmus:** Egy óvodában a többséghez és a kisebbséghez tartozó gyerekek együttnevelése

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- Óvodahasználó gyermekeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott és jó képet mutat, munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.

- **Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében.** A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.
- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele,
- értékrendje A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota

Környezeti okok lehetnek

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér
- Negatív hatású baráti kör

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság, mozgáskorlátozottság, érzékszervi károsodás (látás, hallás...), szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
- Az önművelés igényének kialakítása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása

- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- Interkulturális ismeretnyújtás: Pl. életvezetés, cigány irodalom, a cigányság története
- Tehetségígéretes gyermekek felkészítése
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Mozgáslehetőség biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum – Neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás: „Gubanc” – Tanácsadó Szolgálat
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, Egészség Nap, barkácsolás, kertgondozás, stb.
- Ismeretterjesztő klubfoglalkozások: Budavári „Gubanc” Klub – Előadás és tréning a szülők és pedagógusok részére
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül

A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény a sajátos nevelési igényű - mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekekénél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team-munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Nevelőmunkánk során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd-fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus

spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával

- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek
 - ✓ életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei ✓
 - ✓ képességei, kialakult készségei
 - ✓ kognitív funkciói, meglévő ismeretei
 - ✓ családi háttere

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

Pedagógiai programunkat egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához
- az óvodapedagógusok, valamint a pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával

Óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Óvodánk többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védeltséget:

- pedagógiai programunk készítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit
- külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazó pedagógusi szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.
- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.
- **Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:**
- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus
 - ✓ szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz
 - ✓ a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja
 - ✓ egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
 - ✓ alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
 - ✓ együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba
- A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező, szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:
 - ✓ segít a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását
 - ✓ javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására
 - ✓ segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről
 - ✓ együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait
 - ✓ segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában

- ✓ kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával
- ✓ részt vesz a befogadó közösség felkészítésében
- ✓ részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában

Óvodánk igénybe veheti az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségével a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek/foglalkozások körébe építik be az óvodapedagógusok. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén:

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén:

Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltogatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltogatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

A látássérült gyermek

Óvodánk az épületek adottságaiból fakadóan kizárólag csak gyengén látó kisgyermeket tud befogadni.

A gyengén látó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért **különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.**

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást
- A tapintás által szerorzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. **Ez azonban csak gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg.**

A hallássérült gyermek

A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben - teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

- **A halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek** esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs
- bővítésére a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékos gyermek

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavarai mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavarai társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű,

– kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések közvetlen céljai

Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. A pedagógiai és az egyéb lépések tehát nem szociális, hanem nevelési/pedagógiai irányultságúak. Minden lépés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő - a beiskolázhatóságot biztosító - fejlődését szolgálja

A szociális hátrányok kompenzálása

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülőkkal, a gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel.

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele
- során gyermeki jogok gyakorlása során

- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön
- megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön

X. Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

*„Az emberek egymásért születtek.”
(Marcus Aurellius)*

Gyermekvédelmi tevékenységünket a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a köznevelésről és annak módosításairól szóló törvények és jogszabályok határozzák meg:

- Minden gyermeket érintő döntésben elsődlegesen a gyermekek érdekeit vesszük figyelembe.
- Biztosítjuk a gyermekek jogait fajra, nemre, vallásra, származásra, stb. való tekintet nélkül.
- Személyes adatokat meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében a törvényi elvárások és előírások szerint kezelünk, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatjuk.
- A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyerekeknek joga, hogy biztonságban és egészséges környezetben nevelődjenek.
- A gyerekeket védeni kell a fizikai, lelki erőszakkal szemben.
- A sajátos nevelést igénylő gyerekekkel való kiemelt foglalkozás minden óvónő kötelessége.

Kerületünkben a gyermekvédelmi munka több évtizedre tekint vissza. Az utóbbi években a társadalmi, gazdasági viszonyok változásával néhány család szociális helyzetének romlása figyelhető meg.

A gyermekvédelmi munka első és legfontosabb feladata a megelőzés megszervezése és a speciális segítséget igénylő gyermek és családok felvilágosítása, segítése.

A gyermekekre való fokozott odafigyelés lehetővé teszi, hogy a személyiségfejlődési problémákat időben felfedezzük. Ilyenek: testi, szellemi fejlődésben való elmaradás, nehezen nevelhetőség, higiénés gondozatlanság.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges szerepe van, ezért az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős együttes feladata a szülők segítése, olykor az egész család „nevelése”, gondozása, védelme. Mindez csak megfelelő bizalom alapján, és nagy tapintattal történhet. Bizonyos esetekben a családsegítő rendszer szociális szakembereit, valamint a családorvos, védőnő segítségét is igénybe kell vennünk: Ha a gyermek fejlődése, egészsége a

csalásban veszélyeztetve van, kötelességünk segítséget kérni a további intézkedéshez. Más esetekben a szülő tudtával és beleegyezésével megfelelő szakember segítségét kérjük (pl. logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógytornász).

Alapelvünk: Az óvoda dolgozói, a szülők és a gyermekek körében legyen természetes a másság elfogadása, a mássággal való együttélés.

A gyermekvédelmi munkánk célja:

- A halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetben élő gyerekek problémáinak mielőbbi felismerését követően a probléma kezelése, segítése, ellensúlyozása, a hátrányok csökkentése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek önmagukhoz képest eljussanak a fejlődő képességük optimális fokára és ehhez megkapják a megfelelő segítséget

A célok elérése érdekében feladataink:

- családokkal jó kapcsolat kialakítása – tolerancia, bizalom kialakítása
- a gyermek elfogadtatása a társak körében – tolerancia
- fokozatosság elvének megtartása
- biztonság megteremtése
- gyermek aprólékos megfigyelése, pozitívum
- kiemelése gyermeki és szülői jogok érvényesítése
- együttműködés segítő, speciális szolgáltatást nyújtó szervezetekkel
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően különböző támogatásokhoz történő segítségnyújtás
- felzárkóztatás megszervezése

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős - Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. szint: Az óvodapedagógusok szintjén:

- A gyermekek és a szülők **jelzéseinek fogadása**
- A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felismerése felfedezése
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő **differenciált és egyéni fejlesztés**

2. Gyermekvédelmi felelősök szintje:

- A pedagógusoktól beérkező **információk gyűjtése** →
- A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a **tanácsadásra és forrásfeltárássra** (szociális támogatás, étkezési támogatás, stb.) a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a **kapcsolattartásra** a családsegítő szolgálat felé.

3. szint: Óvodavezető szintje:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát
- A gyermekek érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése
- Szükség szerint feladata **határozottan felvenni a kapcsolatot** az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel

Az óvodavezető feladatai:

- gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról
- évente egy alkalommal értékeli és minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét a rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, és az érintett óvónőkkel folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket megteszi
- a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt a gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek
- írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről
- segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában

A gyermekvédelmi feladatokat koordinálók feladatai:

- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott
- évre nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket
- az étkezési kedvezmények dokumentációinak folyamatos vezetése és karbantartása céljából kapcsolatot tart az óvodatitkárral
- szükség szerint családlátogatások végzése az óvónőkkel
- a fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megoldásában
- segélykérő lapok kitöltéséhez segítségadás, javaslatok készítése (együtt az óvodapedagógusokkal)
- a központi faliújságon a szülők folyamatos tájékoztatása az őket érintő témákban
- szükség szerint hospitálások, tapasztalatcserek végzése a csoportokban
- folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal
- kerületi gyermekvédelmi továbbképzéseken, konferenciákon történő
- részvétel félévente beszámoló készítése az óvodapedagógusok és az óvodavezető felé Szükség szerint kapcsolatfelvétel – kapcsolattartás:
 - ✓ Gyámhivatallal
 - ✓ Gyermekjóléti intézményekkel
 - ✓ I. kerületi Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézettel
 - ✓ Egészségügyi intézményekkel
- abban az esetben, ha az óvoda a felmerülő problémákra nem tud megoldást találni, kapcsolatfelvétel a mindenkori jegyzővel.

Az óvodapedagógusok feladatai:

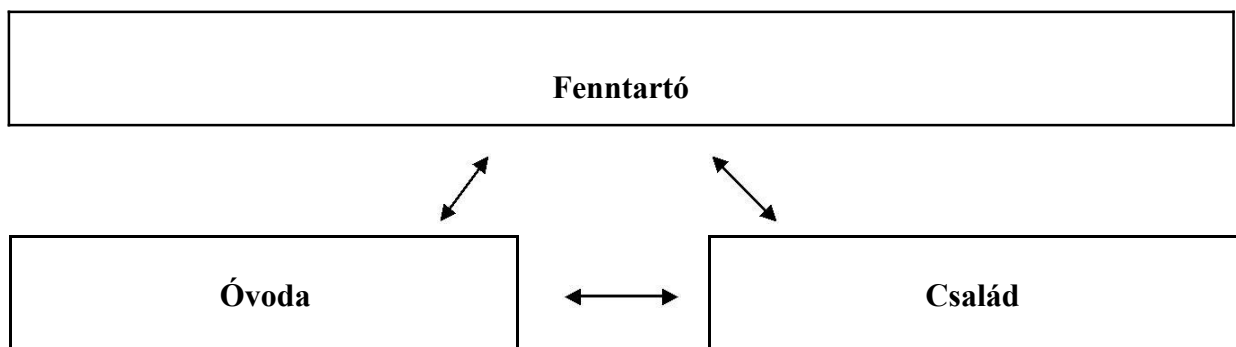
- elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és járását
- biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tesz
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatáshoz való hozzájárulást javaslatával elősegíti
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismeri, és szükség esetén szakember segítségét kéri
- a feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja, ezekről a gyermekek fejlődési naplójában feljegyzést készít

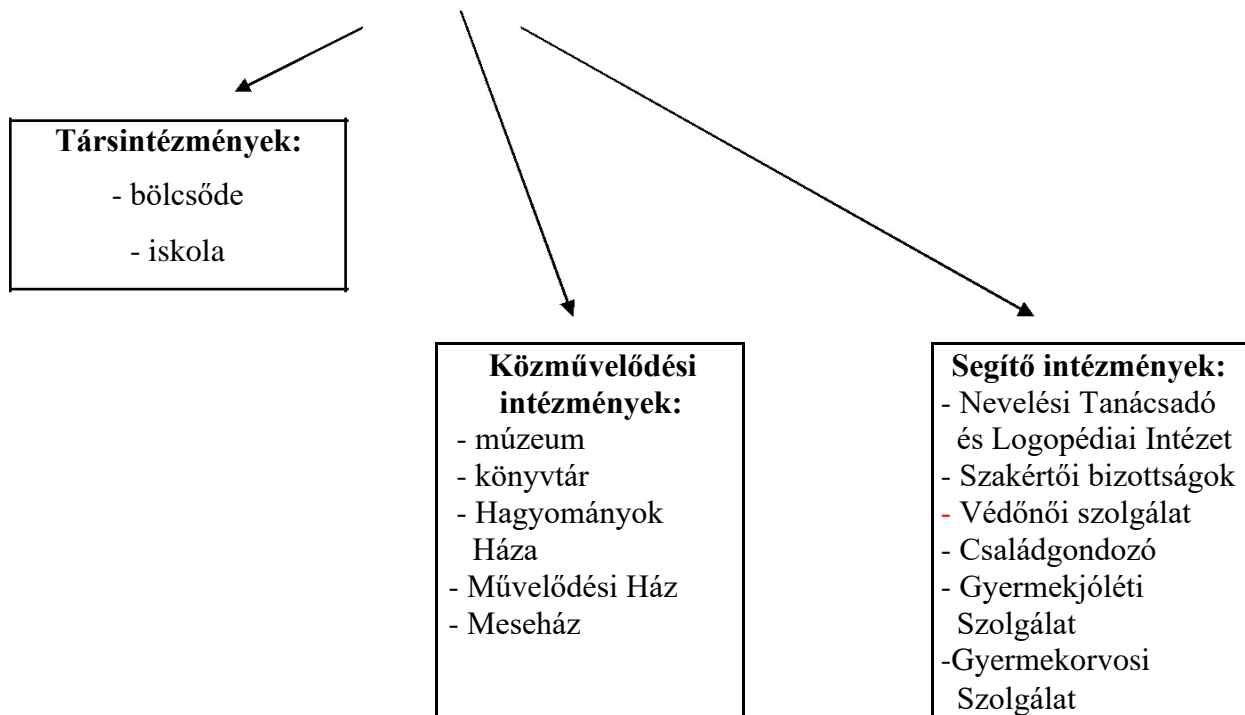
- **szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésük elősegítése:** A halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű, fejlődésükben lemaradt, vagy lassabban fejlődő gyermekeknek, különösen nagy szükségük van a megértő, türelmes bánásmódra. Ha érzik a gyermekek, hogy elegendő időt és segítséget kapnak, szívesebben vállalnak komolyabb erőfeszítéseket. A feladatokat a fejleszthetőség tempója határozza meg. Elsődleges feladat, hogy feltérképezzük a gyermek képességeit, területenkénti fejlettségét. A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.
- a szülővel megfelelő, együttműködő kapcsolat kialakítása
- közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében

Az óvoda kapcsolatrendszere

A család- óvoda kapcsolata - Az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége

A kapcsolattartás szinterei:

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, a továbbfejlesztés lehetőségei:

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében **kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése.** Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. *Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása.*

A családnak jelentős a szerepe, hiszen a gyermekre születése pillanatától hat, alapvető viselkedési és érzelmi modelleket vés be a személyiségébe. A hatékonyabb nevelés érdekében fontos, és az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Napjainkban az oktatásirányítás képviselői és a pedagógusok egyaránt világosan látják, hogy társadalmilag is a legnagyobb problémák egyike az erkölcsi kérdések közös értelmezése és azok gyakorlati megvalósulása. Ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy a családokkal együttműködve a viselkedéskultúra fejlesztésére tudatosan irányítsuk a figyelmünket.

Ennek érdekében:

- el kell nyernünk a szülők bizalmát
- az óvodapedagógusnak kell kezdeményező szerepet vállalnia
- az óvoda minden dolgozójának előítéletektől mentesen kell közelednie minden családhoz
- kötelességünk megismerni a családok szokás- és normarendszerét.
- Pozitív, követendő és példa értékű minta adása dolgozói és intézményi szinten egyaránt

Célunk az együttműködés terén:

- a gyermekek személyiségének megismerése, a családok megismerése

- a gyermek fejlesztéséhez a feladatok egységes értelmezése
- a gyermekneveléshez nyújtandó segítségadás koordinálása
- a kölcsönös bizalom megteremtése
- szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén: az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése.
- az együttműködés szabályainak betartása, a közös célok megvalósítása a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében.
- kapcsolattartás a segítő szakma képviselőivel

A kapcsolattartás az óvodában - Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus folyamatosan tájékoztatja a szülőket az óvoda életéről, gyermekük óvodai helyzetéről. Fontos, hogy az óvodapedagógus információi a gyermekekről mindig reálisak legyenek. Az óvodapedagógus tiszteli az érzelmeket, segítőkészséget mutat, és magatartásával biztosítja a szülőt diszkréciójáról. Modell szerepe az óvodacsalád kapcsolatban is érezhető kell, hogy legyen.
- Az óvodapedagógus lehetővé teszi - amennyiben a szülő igényli - hogy a család bepillantást nyerjen a csoport hétköznapi életébe is. Egy-egy szülő, vagy szülőcsoport számára nyitott órákat vagy napot szervez, melyben az óvodai élet közvetlen megfigyelése lehetséges.
- Lehetőséget teremt a szülők gyermekeik fejlődésével és óvodai életével kapcsolatos problémáinak megbeszélésére, valamint a gyermek folyamatos nyomon követése eredményeinek megbeszélésére, melyre leginkább a családi beszélgetés (fogadó óra, családlátogatás) kerete alkalmas.
- A folyamatos kapcsolat alakulásában szerepet vállalhat a Szülői Közösség, mely szülői kezdeményezéseket tolmácsol.

Az együttműködés formái:

A gyermek óvodába való lépése előtt

- „Nyitva van az aranykapu” nyitott napjainkon a szülők bepillantást nyerhetnek az óvoda életébe, bekapcsolódhatnak a gyermeknek és felnőtteknek szervezett tevékenységekbe, feltehetik kérdéseiket az óvoda működésével, szokás és szabályaival kapcsolatosan
- óvodapedagógusok látogatása a bölcsődébe, leendő óvodások látogatása gondozónőikkel az óvodába
- bölcsődei szülői értekezlet során a pedagógiai program bemutatása, óvodapedagógusok bemutatkozása
- óvodába érkező szülőknek az óvoda bemutatása, a pedagógiai program megismertetése
- az óvodapedagógus kezdeményezése alapján – egyeztetve a szülői igényekkel – óvodába lépés előtt a gyermekek meglátogatása családi környezetükben

A gyermekek óvodába lépése után

- szülői értekezletek legalább félévenként
- családlátogatások: a szülő és az óvodapedagógus igényei alapján
- családi beszélgetések (fogadóórák)
- Gubanc” – Tanácsadó Szolgálat: Szülői igényekre alapozottan, sikeres pályázat esetén, szakemberek bevonásával személyre/családokra szabott egyéni beszélgetés szülőkkel, a számukra gondot jelentő és megoldásra váró problémákról

- Budavári „Gubanc” Klub – Előadás és tréning a szülők és pedagógusok részére (sikeres pályázat esetén)
- játszó, tea, munka és egyéb délutánok: ünnepekre közös készülődés – sütés, barkácsolás
- faliújságon kifüggesztett információkon keresztül (pl. a nevelés-fejlesztés műveltségtartalmai, óvodai hírek, programok, stb.)
- óvodai közös ünnepélyek, rendezvények
- közös kirándulások
- kiállítások a gyermekek munkáiból
- nevelési és működési folyamataink jobbításának céljából a szülők igény és elégedettségmérése → a mérési eredmények visszacsatolása

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- Az információ áramlás javítása, fejlesztése: óvodai weboldal beindítása és működtetése.
- Közös sport programok szervezése.
- A szülői megbeszéléseken, szülői értekezleteken adjanak az óvónők, védőnők tanácsot a szülőknek az óvodai táplálkozás otthoni kiegészítésére
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként javasoljuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.
- A segítséget igénylő szülők (anyagi, nevelési gondok stb.) minél szélesebb körű támogatása a szülőtársak bevonásával
- Rászoruló gyermekek számára ruházkodási csere akció
- Halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű gyermekek fokozott segítése

A pedagógiai program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok

Bölcsőde:

Az eddigi gyakorlatokhoz híven továbbra is szükségesnek tartjuk a kialakult jó kapcsolat ápolását. Nagy segítséget nyújt, ha a kisgyermeknevelő gondozóktól tájékoztatást kapunk az újonnan érkező gyermekek szokásairól, fejlettségéről. Az információk tudatában segíteni tudjuk a gyermekek óvodai beilleszkedését.

A kapcsolattartás formái:

- a leendő kiscsoportos óvodapedagógusok ellátogatnak a bölcsődébe és tájékozódnak, illetve tájékoztatást adnak a szülők számára az óvodáról
- a leendő kiscsoportosok ellátogatása kisgyermeknevelő gondozóikkal az óvodába
- közös szakmai tapasztalatcsere a kiscsoportosok beilleszkedését követően

Általános iskola:

A törvényi változások, a tankötelezettség időpontjának megfelelő értelmezése és gyakorlata, az óvodai nevelés országos alapprogramjának megállapítása, mely szerint „**a gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik**”, a korábbi évek gyakorlatánál is fokozottabban indokolják a két intézmény típus együttműködését. Elsődlegesen azért érezzük ennek fontosságát, hogy a két intézmény megismerje egymás nevelési és oktatási koncepcióját, megkönnyítve ezzel a gyermekek intézményváltását. A szülők megfelelő tájékoztatása is kötelességünk. Lehetővé kell tennünk, hogy a gyermekek pozitív élményekkel találkozzanak az iskolai étellel kapcsolatosan.

A kapcsolattartás formái:

- tanköteles korúak látogatása az iskolába
- tanítók meghívása a nagycsoportok szülői értekezleteire
- tanítók látogatása - óvodai tevékenységek megtekintése - szakmai beszélgetések
- óvodapedagógus látogatása az elsős osztályokba, - óralátogatás - tájékozódás a volt óvodásaink beilleszkedéséről
- szülők informálása: nyílt órák és egyéb iskolai rendezvények időpontjairól faliújságon a szülők tájékoztatása a különböző iskolák által kiküldött szóróanyagok kifüggesztésével, személyes ráhatással

Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézet, szakértői Bizottság, Családgondozó (Gyermekjóléti szolgálat):

A jelenlegi társadalmi helyzet, a családok megváltozott életkörülményei megköveteli tőlünk napjainkban, hogy az eddigieknél is szorosabb, együttműködőbb kapcsolatot alakítsunk ki a szakmai és szakszolgáltató intézményekkel. Sajnos a családok életszínvonalának csökkenése következtében, valamint a családok széthullása miatt tapasztaljuk, hogy egyre több a veszélyeztetett gyermekek száma. Vannak olyan családok, akik rendkívül nagy erőfeszítéseket tesznek életszínvonaluk megtartásáért, ezáltal egyre kevesebb idejük jut a gyermekeik nevelésére. Ennek következményeként sajnálatos tény, hogy egyre több kisgyermeknek van szocializációs, viselkedési problémája. Mindemellett természetesen nem szabad megfeledkeznünk a tehetséggondozásról sem, melyben a Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézetnek nagy szerepe van.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A kapcsolattartás tartalma:

- A gyermekek megfigyelése, megismerése után - szükség esetén - a kapcsolatok felvételét az óvoda kezdeményezi.
- A megfigyelési tapasztalatok függvényében **pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus** látogat el a csoportokba, ahol a szülői beleegyezést követően a közösségben, vagy egyénileg "vizsgálja" a gyermekeket.
- A nagycsoportos gyermekekhez minden év októberében ellátogat a pszichológus, majd az óvodapedagógusokkal konzultálva, közösen határozzák meg a feladatokat. A nagycsoportos gyermekek szüleinek egy évben egyszer szülői értekezletet tart, melynek témája az iskolaérettség.
- A **Gyermekjóléti szolgálat** munkatársa a kiscsoportos gyermekek szüleinek tájékoztatót tart a szolgáltatásairól.

- Iskolaérettségi vizsgálatra - szükség esetén - a területileg illetékes szakértői bizottsághoz az óvoda vezetője utalja be a gyermekeket.

Mindhárom intézménnyel az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős feladata a kapcsolattartás.

Az óvoda ételmezését biztosító vállalattal

Kapcsolattartásunk során igyekszünk megfigyeléseinkre alapozott mérési eredményeinkkel rendszeresen visszajelezni a mindenkori ételmezési vállalatnak, melynek alapja:

Az egészséges táplálkozás érdekében gyermekeinknek naponta az öt alapételmezési-csoport mindegyik tagjából kellene fogyasztania Az alapételmezési-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs,
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír

Célunk, hogy az óvodai ételmezés minél inkább biztosítani tudja a gyermekek számára az egész napra szóló megfelelő ételmezések szükségességét.

Szakorvos, védőnő:

Óvodásaink részére biztosított az orvos egészségügyi szolgáltatás. Az óvodánkba érkező új gyermekeket minden esetben megvizsgálják, és kiállítják az egészségügyi törzslapjukat. A védőnő a gyermekek ápoltságát kíséri figyelemmel és folyamatos kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal. Egy évben egyszer minden gyerekre kiterjedő belgyógyászati, fogászati és szemészeti szűrést szervezünk az óvodában, melynek időpontjáról a szülőket tájékoztatjuk.

A kapcsolattartás tartalma:

A kapcsolattartást az óvoda vezetője látja el. Az óvoda védőnője havi rendszerességgel ellátogat az óvodába, az óvodaorvos évente egy alkalommal szűri a gyermekeket.

Közművelődési intézmények:

A kerület kínálja sajátos lehetőségeinket (könyvtár, múzeumok, Hagyományok Háza, Művelődési Ház) tudatosan építjük be a nevelőmunkánkba. A kerület, de gyakran más budapesti intézmények is folyamatosan tájékoztatnak bennünket - többnyire kiemelten a gyermekeknek szóló - aktuális havi programjaikról és rendezvényekről. Ezeken – egyeztetve a szülőkkel - évente néhány alkalommal, a csoportos óvodapedagógusokkal vesznek részt a gyerekek, azonban ezeket a gyermekprogramokat a családoknak is ajánlani szoktuk.

A nevelési - oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Felgyorsult világunk változásainak követése nagy kihívás az élet minden területén. Versenyképes minőséget a nevelés-oktatás területén is csak úgy lehet létrehozni ha „naprakészek vagyunk”, követjük szakterületünk változásait. A legújabb ismeretek, információk megléte azonban nem elegendő. A lehető leggyorsabban alkalmazni is kell azokat, azonban, csak akkor vagyunk képesek felhasználni, ha a neveléstudomány, benne az óvodapedagógia szakterületünket jól ismerjük, naprakész információink vannak. Csupán a konkrét, friss értékelési adatok és elemzések birtokában dönthetünk jól arról, mely területeken, milyen változtatások szolgálnák a jobbítást, a hatékonyság növelését. Mindezek háttérben meghatározó tényezőként ott áll szervezetünk saját küldetése, jövőképe:

Kiemelés: Programunk küldetése - filozófiája

„A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végig kíséri őket egész életük során. Annak érdekében, hogy felkészítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra, helyi pedagógiai programunk igyekszik megalapozni a jelenkor és a jövő kihívásaihoz elengedhetetlen attitűdöket, készségeket és képességeket.”

Rohanó világunkban azonban egyre kevesebb időnk van (s még kevesebb lesz) a változások követésére, a kutatási eredmények kipróbálására és beillesztésére a gyakorlatba. Hosszú időbe telik a beválás, a hatékonyság elemzése is. Ezért kapnak egyre nagyobb szerepet az egymástól való tanulás módszerei életünk szinte minden területén. A *horizontális tanulás* talán legfontosabb jellemzője ugyanis az, hogy bevált gyakorlatokat közvetít. Rengeteg idő és energia takarítható meg az intézmények közötti ismeret és módszercserének, a manapság nagy kultuszát élő benchmarkingnak.

Szervezetünk csak akkor lehet tanuló szervezet, ha a horizontális tanulás módjait ismerjük és alkalmazzuk. Szükséges feltétel tehát, hogy a minőség iránt elkötelezett vezetésnek az óvodapedagógusok is elkötelezettjei legyenek, azaz a folyamatos fejlesztés, az állandó jobbítás szervezeti filozófiáját vallják.

Ennek meghatározó szervezeti jellemzői:

- ciklikus értékelési rendszerrel kövessük saját működési gyakorlatunkat
- a teljes szervezet a jobbítás, a fejlesztés elkötelezettje legyen, azaz, a minőségirányítási rendszer (tudatos vagy ösztönös) működtetése elengedhetetlen feltétele a horizontális tanulásnak.

Horizontális tanulás: a tanulás olyan módja, ahol a gyakorlatban keletkező tudás partneri cseréje, egyenrangú felek közötti elosztása történik.

Legfontosabb céljaink:

- saját pedagógiai rendszerünk folyamatos jobbítása
- a szakmai együttműködés lehetőségeinek felkutatása
- a már bevált pedagógiai gyakorlatok (intézményi jó gyakorlatok) megismerése

Előnyei:

- elsődleges cél mindig a saját szervezetünk működésének jobbítása marad

- nyitott, rugalmas, egymásra figyelő kommunikációt feltételez
- időt, energiát, pénzt takaríthatunk meg: jól működő gyakorlatokat közvetít
- saját szervezetünk vagy telephelyeink működésének elemzésére készlet, hisz ez az alapja a megismert új gyakorlatok adaptálásának
- az adaptált gyakorlat külső „benchmark” (összehasonlítási, mérési alap)
- lehet egymást támogató fejlesztési rendszerek jöhetnek létre

Megvalósítási feladatok

- Hospitálási rendszer működtetése az egyes telephelyeken, a telephelyek között, valamint óvodánk és az ország más óvodái között. Pld. az Iskola és a Lovas utcai óvodapedagógusok évi két alkalommal részt vesznek néphagyomány éltetéssel kapcsolatos országos találkozón.
- A hospitálásokkal kapcsolatos adminisztratív és gyakorlati feladatok: szervezés, látogatók fogadása, adminisztráció
- Műhely működtetése: műhely munka során használandó módszerek és eljárások, a műhelymunka dokumentálása → közös összegzések → saját intézményben vagy telephelyen felhasználható tapasztalatok
- Részvétel szervezése és egyéb igény szerinti lehetőségek

A horizontális tanulást segítő kapcsolatok kialakításának, ápolásának, valamint a tartalmi megvalósítás feladatait a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

Az intézmény fenntartójával való együttműködés

Intézményünk részéről pedagógiai programunk egyfajta kötelezettségvállalás Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat – mint intézményfenntartó – felé arra vonatkozóan, milyen színvonalú óvodai ellátást biztosít állampolgárainak, az óvodát igénybe vevő családoknak.

Fenntartónk részéről az óvodai nevelésre fordított költségek a kerület költségvetésének jelentős részét teszik ki, ezért jogosan merül fel az a kérdés, hogyan hasznosul a köznevelésre fordított pénz. Más szóval, mennyire működünk hatékonyan és eredményesen, teljesítjük-e alapvető funkcióinkat, el tudunk-e pénzügyileg és szakmailag számolni a rendelkezésünkre bocsátott forrásokkal.

Cél: A kapcsolat lehetőségeinek folyamatos felülvizsgálatával az intézményfenntartóval, illetve annak munkatársaival való eredményes és hatékony együttműködés kiemelten az alábbi tartalmak vonatkozásában:

- az intézményi dokumentumokkal szembeni fenntartói elvárások pontosítása
- a beszámoltatás szempontjainak és eljárásrendjének kidolgozása, működtetése
- adatszolgáltatás rendjének szabályozása
- partneri igény és elégedettség mérés eljárásrendjének egyeztetése
- egyéb kapcsolattartási tartalmak

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata elsősorban a következő főbb területekre terjed ki:

- az óvoda Alapító okiratának kialakítása, módosítására
- pénzügyi-, gazdálkodási tevékenységére, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása
- óvodánk ellenőrzése:
 - ✓ gazdálkodási szempontból
 - ✓ működési szempontból

- ✓ törvényességi szempontból
 - ✓ a szakmai munka eredményessége tekintetében
 - ✓ az itt folyó gyermekvédelmi tevékenységre
 - ✓ a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében
- az óvodában folyó szakmai munka értékelése
 - az SZMSZ, Házirend és a Pedagógiai Programja jóváhagyása, módosítása abban az esetben, ha annak költségvetési kihatása van

A fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás
- írásban beszámoló évente egy alkalommal
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések
- értekezletek
- az óvoda képviselőinek szükség és igény szerint biztosítása képviselő testületi és bizottsági üléseken
- fenntartói rendeletek és határozatok átvétele azok végrehajtása céljából
- szükség és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységhez kapcsolódóan
- működésünkkel és eredményességünkkel kapcsolatos igény és elégedettség mérés évente egy alkalommal

Az óvoda - írásban történő - éves beszámolójának szempontjai az intézménnyel szembeni általános elvárások tükrében; Évente értékelendő területek és elvárások:

1. Pedagógiai folyamatok – Tervezés – Megvalósítás – Ellenőrzés – Értékelés - Korrekció

1.1. Az éves munkaterv összhangban van a stratégiai dokumentumokkal és a munkaközösségek terveivel.

1.2. A nevelési év végi beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.

1.3. A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely a fejlődési naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető. A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak szüleinek/gondviselőjének és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában gyermeknek.

1.4. Az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak elkészítése, módosítása során megtörténik az ellenőrzések során feltárt információk felhasználása.

2. Személyiség- és közösségfejlesztés

2.1.. Az intézmény vezetése és érintett pedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről.

2.2. A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

3. Eredmények

3.1. Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket:

- helyben szokásos megfigyelésen, vagy más alapon megszervezett mérések eredményei
- esetleges sport, más versenyeredmények: országos szint, megyei szint, települési szint
- elismerések
- 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők)

- neveltségi mutatók
- stb.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

4.1. A pedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok figyelembe vételével határozzák meg.

4.2. Az intézmény munkatársai számára biztosított a munkájukhoz szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférés.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

5.1. Az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partereit (az információátadás szóbeli, digitális vagy papíralapú).

5.2. A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

6. A pedagógiai munka feltételei

6.1. Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.

6.2. Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő-oktató munka humán erőforrás szükségletéről.

6.3. A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.

7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramban megfogalmazott elvárásoknak és a pedagógiai programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

7.1. A tervekben (éves munkaterv, továbbképzési terv, ötéves intézkedési terv) jól követhetők a pedagógiai program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

A fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az óvoda vezetője, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

XII. A pedagógiai munka dokumentációi - a gyermekek fejlettségállapotának mérése

A tervezési folyamatot érintő legfontosabb meghatározások és érvényesítendő tartalmi elvárások: *(Kiemelés az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez c. dokumentum fogalomtárából.)*

- **Éves terv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény pedagógiai programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatói folyamatáról. Az éves terv tartalmazza a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. A foglalkozásokhoz kapcsolódva megadja a főbb didaktikai feladatokat, a fejlesztendő készségeket és képességeket, valamint a kapcsolódó ismereteket is. Az éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.

- **Tanulási-tanítási egység:**

A tanulási-tanítási folyamatnak egy olyan egysége, amelynek keretében a gyermek valamely nevelési-oktatási célt egy adott műveltségtartalom, tanítási téma feldolgozása révén ér el. A tanulási-tanítási egységhez meghatározott időkeret kapcsolódik. Egyik fajtája a tematikus terv.

- **Tematikus terv:** A tanulási-tanítási egység egyik fajtája. A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény pedagógiai programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb mint az éves terv, tartalmazhatja a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is.

- **Foglalkozásterv** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is, továbbá a lehetséges gyermeki válaszokat és választévékenységeket. A foglalkozástervhez – szakmai ellenőrzés, minősítés, portfólióba történő feltöltés során - a mellékletben célszerű csatolni a gyermekek részére szóló feladatlapokat, a feldolgozott szövegeket, az egyéb segédeszközöket, és érdemes mellékelni az IKT- műveltségtartalmakat is.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi pedagógiai program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötetlen és kötött foglalkozásokat a pedagógiai program cél és feladatrendszeré mentén logikusan építi fel.

Elvárás, hogy a pedagógiai munka napi gyakorlata összhangban legyen az éves, valamint a kapcsolódó tematikus tervezésben foglaltakkal. eltérések csak indokolt esetben fordulhatnak elő.

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (Alapprogram)
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák Pedagógiai Programja, valamint a telephelyek saját hatáskörben - nevelőtestületi határozattal elfogadott - és a program mellékletében elhelyezett kiegészítő szakmai anyagai.
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák Önértékelési Programja
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák mindenkori Éves Munkaterve, mely komplex módon a teljes szakmai szervezetre, azon belül pedig nyomon követhetően az egyes telephelyekre, személyekre vonatkozó – a pedagógiai program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

- **Csoportnapló; a gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési programja, mely tartalmazza:**

- ✓ gyermekcsoport összetételére, létszámára, a csoport működésére vonatkozó adatok
- ✓ Javasolt napi és hetirend
- ✓ Speciális fejlesztésben résztvevő gyermekek névsorai
- ✓ Óvó-védő szabályok

Fotó: Csoportnaplók

- ✓ A csoportban elvégzett egészségügyi szűrések/ellenőrzések
- ✓ Ünnepek és hagyományok / események
- ✓ Szülői értekezletek dokumentációi
- ✓ Befogadási terv
- ✓ Éves tanulási terv
- ✓ A csoport szokásrendszerének tervezése; időkerete: 1/2 év ciklusra
- ✓ A csoport szokásrendszerének értékelése; időkerete: 1/4 év ciklusra
- ✓ Tervezett programok, szervezési feladatok
- ✓ Fejlesztési ütemtervek; A tevékenységekben megvalósuló tanulás – Tematikus terv, Reflexió időkerete: 4 hét ciklusra
- ✓ Átvett intézményi jó gyakorlatok, saját innovációk nyomon követése
- ✓ Kapcsolat a szülőkkel
- ✓ Hivatalos ellenőrzések, látogatók
- ✓ Szülői nyilatkozatok
- ✓ Balesetek nyilvántartása
- ✓ A csoport életével kapcsolatos feljegyzések

- **Felvételi és mulasztási napló;** időkerete: naponta, a mindenkori vezetői utasítás szerint.
- **A gyermekek fejlettségállapotának mérése - Egyéni fejlődés nyomon követésének dokumentuma - Fejlődési napló:** egységes vezetésére - felmenő rendszerben - a 2013-2014 nevelési évtől kerül sor.

A nyomon követésnek sokféle módja ismert, ez a fejlődési napló a gyermekek széles körű megismerésén alapuló, kompetenciáik figyelembe vételét előtérbe helyező, szöveges és kódolós rendszer. Célja a gyermekek megfigyelése és a megismert képességekre alapozott fejlődés differenciált segítése.

A Fejlődési napló legfontosabb jellemzői - Az óvodapedagógusok feladatai:

- ✓ Az egyes szempontokhoz rendelt öt fokozat valamelyike a fejlődés adott állapotát reprezentálja.

- ✓ A mérési és értékelési eredmények felhasználása elengedhetetlen a fejlesztés során, a saját pedagógiai gyakorlatában.
- ✓ Az értékelés a további fejlesztés kiindulópontjaként, egyéni fejlesztési tervként értelmezendő.
- ✓ A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, évente két alkalommal írásban rögzíti.
- ✓ A fejlődési naplóba – összhangban a tematikus tervekkel – minimum negyedévente elhelyezésre kerül 1-1- gyermeki produktum.
- ✓ Indokolt esetben kezdeményezi a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét
- ✓ A gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti
- ✓ Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat
- ✓ A szülő kérésére az óvoda tájékoztatót készít a gyermek óvodai fejlődéséről, és javaslatot tesz a gyermek további fejlődéséhez szükséges intézkedésekre (a továbbiakban: fejlesztési javaslat). A fejlesztési javaslat elkészítését a szülő az iskolába lépést megelőző három, illetve az iskola megkezdését követő hat hónapon belül kérheti. A fejlesztési javaslatot az óvoda átadja a szülő részére.
- ✓ A fejlesztő munka során a gyermeki produktumok tudatos felhasználásával nyomon követhető a PDCA – SDCA ciklus (tervezés, megvalósítás, ellenőrzés-értékelés, szükség szerinti korrekció, alkalmazás a tapasztalatok beépítésével).

Módszertani ajánlás a fejlődési napló vezetéséhez:

- ✓ Cél, hogy a nyomon követés a mindennapok tevékenységeibe beágyazva realizálódjon.
 - ✓ A gyermekek fejlettségi állapotáról szóló szülői beszélgetések (fogadó óra, családlátogatás) tartalmát a fejlődési napló bejegyzéseire szükséges alapozni.
 - ✓ A szülő a fejlődési naplóban aláírásával ad nyomatékot a közös megbeszélések tartalmának.
- **A foglalkozástervek készítésének intézményi gyakorlata**
 - ✓ Gyakornok minden napra készít foglalkozástervet/terveket
 - ✓ amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek,
 - ✓ Azok a pedagógusok, akiknél a teljesítményértékelés során a 2. sz. pedagógus kompetencia terület (tervezés és az arra való reflektálás) átlag eredménye nem éri el a 75%- ot, kötelesek foglalkozástervet írni minimum heti 5 X alkalommal
 - ✓ Azok a pedagógusok, akiknél a teljesítményértékelés során a 2. sz. pedagógus kompetencia terület (tervezés és az arra való reflektálás) átlag eredménye 85% vagy annál magasabb eredménnyel zárul (kivéve a b) pontban foglaltakat) egy-egy tematikus tervhez kapcsolódóan 3, azon túl pedig saját belátásuk alapján készítenek foglalkozástervet.
 - ✓ A foglalkozás tervek formai kivitelezése megkötéseket nem tartalmaz.

XIII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet

megkezdéséhez szükséges fejlettséget . A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- ✓ A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- ✓ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- ✓ Az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ✓ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ✓ A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- ✓ Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- ✓ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- ✓ Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ✓ Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának,

munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

XIV.. A nevelési program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések

A pedagógiai program megvalósításához szükséges alapvető eszközök és felszerelések valamennyi óvodaépületben rendelkezésre állnak.

Alapítványi és pályázati forrásból, valamint a szülők egyéb támogatásával szeretnénk folyamatosan beszerezni minden óvodai csoportunkba az alábbi eszközöket, felszereléseket:

Festőállvány

Könnyű, hordozható, egyszerre két gyermek- alkotónak is helyet adó állvány, mely a foglalkoztató szobában és az udvaron egyaránt használható, nagyméretű rajzlap rögzítésére is alkalmas

A szem-kéz, valamint az írásmozgás koordináció fejlesztésének eszköze.

Egy négy csoportos óvoda udvarán egy időben nyolc gyermek elfoglaltságát biztosítja.

Homok-víz asztal

Ez az erős, egyik átlátszó műanyagból készült asztal egyaránt feltölthető vízzel és homokkal. Az állvány két lábán kerék van a könnyebb mozgíthatóság érdekében. Ezeket a kerekeket fékezni lehet, így játék közben stabilan áll

Mobil bútorok

A gyermeki tevékenységek megfelelő szervezését támogatandó, folyamatosan szükség volna az alábbi bútorok beszerzésére:

Fotók:

1. Könyves-bábos polc

- Tetején bábtartó pálcák
- A projekthez kapcsolódó könyvek fedőlapja látható
- Az alsó részből egyéb más könyvek is elővehetők
- A szekrény hátoldalára lehajtható asztallap helyezhető
- Fékezhető gurulókkal van ellátva

- Méret: 140 x 60 x 80 cm

2. *Egy más mellett 2 db háromsoros álló polc, mellette 1 db alul - felül nyitott polcos szekrény.* Természettudományos tevékenységek belső tere.

3. *A háromsoros álló polcok hátulja igény szerint nyitott vagy zárt. Fontos szempont, hogy a hátul nyitott polcok résein az óvodapedagógus belátja a szomszédos játéktérreket és az ott zajló tevékenységeket is. Manipulációs tevékenységek tere.*

Fogalomértelmezés a pedagógiai program célrendszeréhez

Személyiség:

A személyiség az ember öröklött és tanult pszichikus komponensrendszere, mely aktivitásával lehetővé teszi a kölcsönhatást a külvilággal.

Kompetencia: A kompetencia valamely funkció teljesítésére való alkalmasságot jelenti. Ez az alkalmasság döntések meghozatalában és a döntések kivitelezésében, végrehajtásában nyilvánul meg. A döntés meghozatalának feltétele a motiváltság, a kivitelezése a képesség.

A képesség – mint a döntés kivitelezésének feltétele – is összetett rendszer. A képesség és az ismeret egy és ugyanazon dolognak két, egymást kölcsönösen feltételező és meghatározó eleme.

Az értelem kiművelésének két alapvető feladata emelhető ki: a kognitív (tanulási) motívumrendszer és a kognitív képességrendszer kialakulásának segítése.

A kognitív motívumrendszer: a személyiség kialakulásának, változásának, fejlődésének belső indítéka, energiaforrása.

A kognitív képesség rendszer: az információfeldolgozás (az információk vétele, közlése, kódolása, átalakítása, rendszerezése, létrehozása, tárolása) szervezője, megvalósítója

1. sz. Melléklet: Iskola utcai telephely speciális műveltségterületi: Népi kalendárium
2. sz. Melléklet: Toldy utcai telephely speciális műveltségterületi: A környezet megismerése
3. sz. Melléklet: Dísz téri telephely speciális műveltségterületi: A montessori tevékenységek – Dísz téri óvodaépület pedagógiai gyakorlata

Érvényességi rendelkezés:

- A Brunsvik Teréz budavári Óvodák Pedagógiai Programja a csatolt szülői vélemények és a nevelőtestületi elfogadást igazoló jegyzőkönyvvel együtt érvényes.

- A dokumentum tartalmi elemeinek módosítására törvényi változás, valamint a nevelőközösség többségének javaslata alapján kerülhet sor.

Budapest, 2015. 08. 27.

Ph.
Katinszki Ferencné
óvodaveze

1. sz. Melléklet: Iskola utcai telephely speciális műveltségtartalmai: Néphagyomány éltetés

NÉPI KALENDÁRIUM

ISKOLA UTCAI ÓVODA ÉVKÖR

<ul style="list-style-type: none"> • Fónóbéli tevékenységek- fonások, szövések, ügyességi játékok, állatalakoskodások, vidám zenés télbúcsúztatás mulatsággal, farsangolás. • Tájmegismerő kirándulások, téli sportok, madáretetés. • Disznótoros-népi játékok • Regösök jókívánságai • Betlehemi jászol kiállítás megtekintése • Adventi készülődés (mézeskalács sütése, díszítése). • Adventi koszorú termőág felöltöztetése, mendikázáshoz kántáláshoz jelmezek elkészítése. • Pásztorok karácsonyi vesszőhordása. • Luca búza vetése, pogácsa sütése, lucázás. • Mikulás-játék (Láncos Miklós) • Borbála napi gyümölcságak vízbe tétele. • Férjjeszlő gombócok készítése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iskolába hívogató. • Tarisznya varrása, tábla készítése, szalonna, kolbász csomagolása a tanítóknak. • Nemzeti ünnepünk, március 15. (csákó, kard, párta, keszkenő díszítése, harci játékok. • Kerti munkálatok: hajtatas-ültetés- palántázás. • Zöldágjárás- Budakalász, patakpart, fűzág szedés, kiszabás készítés, kiszabás úsztatás a patakban, húsvéti határjárás Budakalászon. (Határjel megújítása.) • Tojásfestés, írókázás, locsolkodás, komatálzás. • Szent György napi állatkihajtó játékhöz gyapjúból, textiltől állat készítés, ostorfonás, furulya díszítése, cipó sütés, pásztorétel főzése. • Májfa- állítás Kétdobonyban a tájház udvarán.(Fakivágás, szalagok felkötözése.) • Nagycsoportos lányok pünkösdi játékfűzése, pünkösdi tánc, királyné járás, királyválasztó ügyességi játékok, versengések. • Tájmegismerő kirándulások.
<ul style="list-style-type: none"> • Márton napi tevékenységek (tollfosztás, párna, dunyha, libabáb kitömés) • Kukoricafosztás, csuhéjátékok készítése • Mihály napi vásárhoz portékakészítés. • A népmese napja- Benedek Elekre emlékezünk. • Almaszüret: feldolgozása-sütés, befőzés, aszalás. • Tájmegismerő kirándulások. • Őszi termések gyűjtése. (Makk, gesztenye, csipkebogyó, falevelek, tök, stb.) • Játékok, füzérek készítése. • Szőlő feldolgozása (mustkészítés, szüreti mulatság.) • Szentendrei Skanzen- régi szüretnek emlékezete. • Virágoskertből a virágmagok összegyűjtése, gumók felszedése a földből. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lakodalmas népi dramatikus játék játszása- (lakodalmas jelképek készítése: vőfélybot, kítűzők, menyasszonyi koszorú.) • Lakodalmas étkek készítése: kalácssütés • Nyári tájmegismerő kirándulások (fűszer és gyógynövények gyűjtése, virágkoszorúk, csokrok fonása. • Sportszerű népi játékok a családokkal. Dunai hajókirándulás. • Népi kismesterségek végzése az udvaron (fonás, gyöngyfüzés, szövés). • Természetes anyagokból játékok, használati tárgyak készítése. • A virágoskert gondozása.

2. sz. Melléklet: Toldy utcai telephely speciális műveltségterületei: A környezet megismerése

Filozófiánk

A kisgyermekkor az érzelmek idősze, érzelmeik uralják egész személyiségüket, ezek határozzák meg kapcsolatukat a környezettel és a környezetükben élőkkel. A kisgyermekkor életkori sajátossága a játék, így ismerkedik a körülötte lévő világgal.

„Ha szeretnénk, hogy gyermekeink a természet barátai válnak, akkor ki kell vinnünk őket a természetbe, hogy megismerjék és megszeressék azt” (Konrad Lorenz)

Természetbarát életformára magával az élettel lehet nevelni. Hinnünk kell abban, hogy a gyermek környezetbarát nevelése születéskor veszi kezdetét, és ez folytatódik az óvodában. A világ ránk van bízva, a fenntarthatóság pedagógiája vallja, hogy a jövő, a Föld megmaradása az ember belső etikája.

A nevelés új feladatai: az ökológiailag, szociológiailag fenntartható társadalom létrejöttéhez szükséges képességek és magatartásformák kialakítása.

Az óvodánkban 4 éve működő Környezeti nevelés szakmai munkaközösség létrejöttének ez a globális probléma felismerés volt a legfőbb oka. Bízunk benne, hogy munkaközösségünk tudása, a környezethez való pozitív viszonya hozzájárul az emberi és természeti értékek megmentéséhez.

Célunk a jelenkor problémáit figyelembe véve olyan természetbarát viselkedési formák megalapozása, amelyek szilárd alapokat nyújtanak a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat fenntartására.

Az óvodai élet mindennapjaiban megvalósuló tevékenységek

Csoport és intézményi szinten különböző hagyományokat alakítottunk ki. Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód megalapozására, mert egészségesen gondolkodni csak egészséges ember képes.

Egészségvédelmi, környezetvédelmi tartalma

- 1. Zöldség és gyümölcs fogyasztása minden nap, a szülők segítő hozzájárulásával**
- 2. Kapcsolódás a Gondolkodj egészségesen (GE) programhoz**
 - ezen a napon még nagyobb figyelmet szentelünk a mese és a testi – lelki egészség fontosságának
 - részvétel a pályázataikon
 - Gondolkodj Egészségesen Nap megszervezése (vitamin salátakészítés, torna, mesedélután szülő bevonásával, ami a család és az óvoda kapcsolatát is szorosabbá fűzi)

Zöld jeles napok

1. Takarítási Világnap szeptember 23.

- nagytakarítás az óvodán belül és kívül (kertrendezés)
- játéklemosás
- újrahasznosítható elemek felhasználása
- játékok készítése: újságpapírból, kartonból, üdítős flakonokból

A gyerekeket arra tanítjuk, hogy ne pazaroljanak, ezért, az elhasznált, rontott rajzpapírokat külön tárolóba helyezük minden csoportban. A nagyobbak ellátogatnak ezen a napon a közeli hulladékszigethez, ahová elviszik az otthonról hozott üvegeket.

Minden csoportban megtalálható a Kukatündér társasjáték, amivel az egész év folyamán szívesen játszanak a gyerekek.

2. Állatok Napja október 4.

Az egész hét folyamán projekt formájában dolgozzuk fel a témát. Egy közös délelőtti szervezünk, amelyen a gyerekek különböző játékos feladatokat oldanak meg, forgószínpad szerűen a különböző helyszíneken. (állatkép-és hang felismerés, képkirakás, találós kérdések, versek, utánzó mozgásos játékok).

Fotó: Állatok világnapja

A hét többi napján a csoportok kirándulnak az Állatkertbe, a Vadasparkba, állatos süteményt sütnek, állatos dalokat, verseket, meséket hallgatnak, a héten készült kézműves alkotásokból kiállítást szervezünk, ha van rá lehetőség, egy-egy otthoni kedvenc is ellátogat az óvodába.

3. Víz Világnapja március 22.

„Takarékoskodj a vízzel!”- ez a mindennapok feladata!

- Beszélgetünk arról, hogy mennyi mindenhez szükséges a víz jelenléte, miért fontos a tiszta víz a természetben.
- Szerepet kapnak a vízzel való kísérletek.
- Vízi élettereket jelenítünk meg a gyerekekkel (tó, folyó, tenger) és ezeket benépesítjük a bennük élő élőlényekkel.
- Kirándulásokat szervezünk vizes élőhelyekre: Margitsziget, Millenáris Park, Feneketlen tó, Duna part, ahol megfigyelhetjük a vízi közlekedési eszközöket is.
- Képeket gyűjtünk a vízi járművekről, amelyekből tablót készítünk.
- Vizes játékokat játszunk, vízi zenét varázsolunk, halászunk, barkácsolunk stb.

4. Föld Napja április 22.

„Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?”- hangzik a Föld Napja mozgalom egyik jelmondata.

Munkadélutánokat szervezünk, így a szülőkkel együtt minden csoport segít az óvoda virágosabbá tételében, „**Tegyük virágosabbá óvodánkat**” felhívással.

Otthonról behozott ásványokat vizsgálgatunk nagyítóval, beazonosítjuk azokat könyvek segítségével és **kiállítást szervezünk a föld kincseiből.**

E nap környékére szervezett kirándulásaink, sétáink a földi élet szépségén, gazdagságán túl **környezetvédelmileg helyes magatartásformákat erősítenek meg**, pl. ellátogatunk a Szemplőhegyi Barlangba.

Fotó: Az udvaron homokvár-és vulkánépítő versenyt rendezünk.

Az energiatakarékosság jegyében született meg az Eon közreműködésével az EnergiaOvi, (fénymásolható munkalapok gyűjteménye, amely letölthető az internetről, nagycsoportosoknak ajánlják) amely interaktív feladatok keretében dolgozza fel az energiával (termeléssel, fogyasztással) kapcsolatos, a témakörhöz fontos kérdéseket. Ezzel egy új lehetőség számunkra, mellyel folyamatosan ismerkedünk, és szeretnénk élni.

5. Madarak és fák napja. Május 10.

Ezen a napon is forgószínpadszerű tevékenységsort tervezünk, amire mindenki lelkesen készül. A szülőket faliújságon tájékoztatjuk a nap menetéről. Minden gyereknek saját, nyakba akasztható kártyát készítünk, amelyre rákerülnek a teljesített állomások pecsétjei. A játékhelyszínekre csoportosan mennek a gyerekek, a dadus nénik aktív segítségével.

Az állomásokon sokféle játékos feladatot kínálunk fel a gyerekeknek: madarak hang-és mozgásának utánzása, az udvaron elrejtett madarak keresése, madárkirakó kirakása, madárfészek építés, találós kérdések, **4 évszak fa készítése** az óvodai hársfa megjelenítésével, fából készült tárgyak keresése, különböző kéregfajták megtapogatása, mondókák, versek, stb.

Fotó: Négy évszak fa készítése.

Néhány csoport ekkor szervezi meg az Apák Napját, és együtt kirándulnak az apukákkal a természetbe. Lelkesen hozzák otthonról a témához kapcsolódó könyveket, meséket, népdalokat, verseket hallgatunk

- Sétáink alatt a környezetünkben előforduló madarokat figyelünk meg, az udvarunkon álló hársfát körbetáncoljuk.
- Kakukktojás játékokat játszunk, madaras koszorút készítünk, barkácsolunk, igyekszünk évről-évre újabb ötletekkel gazdagítani a tevékenységek körét.

Ezeket a jeles napokat a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve változatos programokkal ünnepeljük, így számukra maradandó élményeket nyújtanak.

Fotók: Mozgásfejlesztő játék, Gyümölcssaláta készítése.

- 6. Friss ivóvíz biztosítása** egész nap, a csoportszobákban és az udvaron
- 7. Szobanövények és kerti növények ápolása**- szülőkkal, gyerekekkel együtt
- 8. Víz-és energiatakarékosságra nevelés** példamutatással
- 9. Gyümölcs feldolgozás**-saláta, kompót, sütemény, ivólé
- 10. Délutáni szabadidős sporttevékenységekre**-úszás, korcsolya-lehetőség biztosítása
- 11. A közeli játszóterek** rendszeres látogatása
- 12. Ünnepek előtti közös takarítás** a gyermekekkel (csoportszobákban)

13. Szelektív hulladékgyűjtés

Folyamatosan gyűjtjük a Pet palackokat, a papírt és az elemet a szülők aktív közreműködésével

14. Kirándulások természetes és épített környezetbe

Folyamatosan szervezünk olyan programokat, ahol a gyerekek találkozhatnak az élő és épített környezet szépségeivel. Ezek a kirándulások jó alapul szolgálnak a sokoldalú tapasztalat-szerzéshez, az ökológiai szemlélet kialakulásához, és egyúttal elsajátíthatják a természetjárás közbeni helyes viselkedés alapjait is.

Fotó: Az óriásfa csoportos átölelése - kirándulás

3. sz. Melléklet: Dísz téri telephely speciális műveltség tartalma: A montessori tevékenységek

A MONTESSORI TEVÉKENYSÉGEK – Dísz téri óvodaépület pedagógiai gyakorlata

A Montessori pedagógia és a kreativitás

A gyermeknevelés minden korban a múlt tapasztalatainak átadását és a munkára, a felnőtté válásra, a társadalmi szerepek betöltésére való felkészítést jelenti. A nevelés tartalma az idő múlásával a társadalmak elvárásainak megfelelően változik. Az alkalmazkodás ezekhez az elvárásokhoz, és a szakadatlan változásokhoz, segíti a túlélés és a boldogulás esélyét. Mai világunkban a fokozott változások korát éljük, ezért az alkalmazkodás kényszere is erősebben van jelen mindennapjainkban. A társadalom elvárása, hogy a gazdaság, a család, az egyén jobb, gyorsabb, hatékonyabb, optimálisabb megoldásokat találjon a problémák megoldására. Vagyis a ma embere nem alkalmazhatja mindig a már jól bevált sémákat, gyakran van szüksége kreatív megoldásokra. Ezért gyermekeink kreativitásának fejlesztése fontos feladatunk.

Guilford szerint a kreativitás a divergens (széttartó) gondolkodásban nyilvánul meg. „*A divergens gondolkodás teszi lehetővé egy probléma több oldalról való megközelítését annak megoldása során, illetve olyan elemek összekapcsolását, amelyeket rendszerint egymástól függetlennek, vagy össze nem illőnek tartunk.*”

Jellemzői:

- A problémák iránti érzékenység.
- A gondolkodás könnyedsége, amely a szavak, gondolatok közötti kapcsolatok gyors képzésében nyilvánul meg (fluencia).
- A gondolkodás rugalmassága, ez teszi lehetővé a megoldások célszerű variálását (flexibilitás).
- A gondolkodás eredetisége, a szokatlan megoldások képességében rejlik (originalitás).

Az intelligencia a divergens gondolkodással ellentétes konvergens (összetartó) gondolkodáson alapszik, melynek az a lényege, hogy az adott probléma megoldásánál már jól bevált sémát alkalmazunk.

A fejlesztés mellett legalább olyan fontos a kreativitás kibontakoztatásában a játék. A játékban kipróbálhatják önmagukat, gyakorolhatják, a társas kapcsolatokat új ismereteket szerezhetnek, és a régieket elmélyíthetik. Nem mindig célravezető a kész játék, mert egy játék hiánya is új problémahelyzet elé állítja a gyermekeket.

A Montessori pedagógia lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek érdeklődésüknek megfelelően sajátítsák el a legfontosabb ismereteket. Így a lassan fejlődő gyermekek is sikerélményekhez juthatnak, önállóan tevékenykedhetnek, dolgozhatnak. Fontos eleme a pedagógiának, hogy a gyermek önállóan ellenőrizheti megoldásait, önmaga javíthatja, hogyha hibázott. A csoportban együtt lehetnek kicsik, nagyok, akik a Montessori pedagógia segítségével egymástól könnyebben tanulnak.

A Montessori szellemű pedagógia olyan humán értékeket kíván átadni, amely társadalmunk emberséges fejlődése szempontjából nélkülözhetetlen. Ilyenek: a tolerancia, a másság elfogadása, segítőkészség, a különböző népek kultúrájának megismerése és értékelése, mint a békés egymás mellett élés feltétele, a biológiai egyensúly felismerése, a természet szeretete, a környezet védelme.

A csendjáték

A Montessori óvodai és iskolai élet elmaradhatatlan mozzanata a **csendjáték**. A tevékenységi idő végén az óvónő suttogó szavát vagy halk zeneszót meghallva a gyermekek halkán helyre teszik játékszereiket, eszközeiket és óvatosan, szinte zaj nélkül körbe helyezik a székeket és leülnek. (Ha a helyi szokások úgy alakultak ki, földre, szőnyegre vagy párnákra is ülhetnek.) Mivel csoportjainkban a tevékenységi idő alatt a gyermekek szabadon mozoghatnak, változtathatják helyüket és halk beszéd, duruzsolás mindig hallható, a csendjátéknak elsődleges feladata, hogy a gyermekek meghallgassák a csendet. Az óvónőnek gondoskodnia kell arról, hogy mindenki kényelmesen helyezkedjék el, mert csak így kívánhatjuk meg a teljes mozdulatlanságot. A gyermekek derűt és várakozó feszültséget tükröző csillogó szemek azt mutatják, hogy ezt nagyon élvezik. Aztán lehajtják fejüket, becsukják szemüket és "hallgatják" a csendet. A csend hallgatása élménnyé válik, egyben a zenei nevelésnek is egyik alapmozzanata. Közben átéli saját benső hangulatukat, a csend áhítatát. Ezalatt rájönnek, hogy tökéletes csend soha sincs. Meghallanak olyan zörejeket, hangokat, amelyekre a minden napi élet során nem figyelnek fel. Utána kinyitják szemüket és megsúgják az óvónőnek, hogy milyen hangokat, zörejeket halottak. Néha az óvónő – megfelelő előkészítés után – maga is megszólaltathat különböző hangokat és a gyermekek kitalálják, mit hallottak.

A következő feladat: a földre rajzolt körön vagy ellipszisen úgy járni körbe, hogy ne lépjenek le a vonalról. Az egyensúly megtartása komoly nehézséget jelent a kisebbek számára. Aztán az óvónő bemutatja, hogyan lehet a vonalon járni úgy, hogy a lépő lábuk sarkát a másik lábfejük ujjaihoz helyezték. Tovább nehezíthetik a feladatot, ha kezükben egy csengőt visznek, egy tálcán egy pohár vizet, stb. Külön sajátos feladat az eszköz átadása a pajtásnak. Ebben finomodik egymásra figyelésük, harmonikus mozdulataik, metakommunikációjuk.

Nagy élmény a mozgásingerek leküzdése, uralkodás önmagunkon. Ezt a csendet a gyermekek nem parancsszóra teremtik meg, hanem azért, mert ők is úgy akarják, szeretik. Érzik a felelősségüket. Mindenki egyformán felelős a csendért, mert ha csak egy gyermek is zörög vagy megszólal, akkor már nincs csend. A feladat teljesítése jó játék és ugyanakkor közös sikerélményt nyújt.

A csendjátékot a gyermekek nagyon élvezik, sokat jelent az önfegyelem, a szép és harmonikus mozgás, nem utolsó sorban a közösségi magatartás kialakításának szempontjából. Maria Montessori pedagógiai gyakorlata során rájött arra is, hogy a gyermekek számára milyen fontos, ha megtanulják a teljes csendet megteremteni, megtartani és élvezni.

6.3. A kozmikus nevelés alapjai

Maria Montessori rendszeréből kiemelkedik a kozmikus nevelés az óvodában. Felkelti az érdeklődést a természettudományok iránt. Montessori felhívja a gyermekek figyelmét arra, hogy mint minden élőlény, mi magunk is a kozmosz részei vagyunk, és minden élőlény pusztulása az egész kozmosz számára veszteség. Ezért a természetet védünk és szeretnünk kell. Montessori ezzel a modern környezetvédelem és biológiai egyensúly gondolatával messze megelőzte korát.

Fontos, hogy a gyermekeknek közvetlen kapcsolatuk legyen a természettel. Célunk, hogy ne csak ismerjék, hanem szeressék is, legyen alkalmuk a természet legfontosabb jelenségeit megfigyelni és tevékenységükkel a természet ápolásához, védelméhez hozzájárulni.

Csoportszobáinkban növényeket gondozunk. A gyermekek tanuljanak meg felelősséget érezni a növények ápolásáért, az állatok gondozásáért, - ha van a csoportszobában terrárium,- annak rendben tartásáért. Vidéken a mindennapi életből adódik a háziállatok ismerete. Óvodánk elhelyezkedése nem teszi lehetővé, /főváros, Budai vár/ hogy közelünkben állatokat tartsanak az emberek. Ezért, hogy bővebb ismereteket szerezzenek gyermekeink a házi állatokról /nyúl, kacsa, sertés, stb./ látogatásokat szervezünk gazdaságokba, állatkertbe, ahol a gyermekek a háziállatok életét, gondozását megfigyelhetik.

A kertben, mezőn, erdőben figyeljük meg a legkisebb állatokat is: a kukacokat, gilisztákat, lepkéket, bogarakat, békákat, gyíkokat, madarakat stb. Érezzék, tudják, hogy Isten minden teremtményének fontos az élete, helye van az élet nagy körforgásában.. Figyeljük meg testrészeit és azok funkcióit, rátalálási helyüket, életmódjukat. Az a célunk, hogy rámutassunk a Föld élőlények változatosságára.

Olyan ismeretterjesztő képeskönyvekkel, természetfilmekkel rendelkezünk, amelyekből megismerkedhetnek tőlünk távol élő állatokkal is. Azt a szemléletet képviseljük, hogy úgy, ahogy minden emberben van valami jó, minden állatnak van haszna és a saját faja szempontjából lehet szépnek látni.

Képgyűjteményeket állítunk össze a különböző tájakon, földrészeken élő állatokról természetes környezetükben. Ezt nyitott polcon tartjuk, a gyermekek számára elérhető helyen (tengeri állatok a tengerben, a tenger körül, sivatagi állatok a sivatagban, stb.).

A természet megismeréséhez tartozik az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak ismerete is. A legalapvetőbb, közvetlenül tapasztalható jelenségekre hívjuk fel az óvodások figyelmét. /pl. a víz különböző halmazállapotait, stb./

Az érzékelést fejlesztő eszközök segítségével megismerik és megtanulják megnevezni az anyagok fizikai tulajdonságait (súly, hő, kiterjedés, stb.). A gyakorlati életre előkészítő „öntögető” játékoknál meg tapasztalhatják az anyagok halmazállapotának különbözőségét, a kiterjedés és alakzat közti összefüggéseket. Az időjárás megfigyelése során a hőfok és halmazállapot összefüggését: a fagyást és olvadást. A szél hatására a fák leveleinek mozgását, víz mellett a hullámozgását.

Előállítunk egyszerű kísérleteket is kisebb gyermekcsoportokkal az anyagok fizikai vagy kémiai tulajdonságának megfigyelésére. Bemutatjuk a mágnesesség hatását, megfigyeljük a testek lebegését a folyadékokban, a fény és árnyék változását napsugár vagy mesterséges fény hatására, cukrot, sót kristályosítunk, stb.

A földrajzi ismeretek egyik legfontosabb eleme az időjárás megfigyelése, időjárási tábla és mozgó naptár készítése. A gyerekekkel beszélgetünk az idő múlásáról, az évszakok változásairól, a napok, hónapok, évek egymást követő rendjéről, és ezt mozgó naptár formájában mindig a naptári évnek megfelelően rakjuk ki. A térkép fogalmát az óvoda alaprajzának és a séták vonalának megrajzolásával alapozzuk meg. Minden csoportszobában tartunk földgömböt, ezt böngészve megismerik a kontinenseket, a vizek és földek kiterjedését.

Megkeresik először országunk, városunk helyét, majd a szóba kerülő országokét és ráhelyezik azok zászlóit.

Szívesen nézegetnek képeket és hallgatnak elbeszéléseket a világ keletkezéséről, a Föld, a többi bolygó kialakulásáról, az űrkutatásról. Érdeklí őket az állatfajok kialakulása, az őslények, pl. a dinoszauruszok és a többi.

Legyen nagyméretű Magyarország térképünk – lehetőleg puzzle formában. Beszélgethetünk a különböző tájak, kontinensek növény és állatvilágáról, ha azokról képeket tudunk bemutatni. Jó játék állatok, növények kis képeinek elhelyezése a térkép megfelelő helyére.

A csillagászati ismeretek alapja a nap és hold járásának, a csillagok elhelyezkedésének, fényességének figyelése. A gyermekek szeretnek beszélgetni az űrről, az űrsétákról, a bolygókról. Tanulmányozhatják az égbolt térképét a naprendszerrel, a bolygókkal.

A kozmikus nevelésen keresztül rávezetjük a gyermeket az ember szerepére az őt körülvevő világban. Nagyon fontos, hogy már a kisgyermeknek felhívjuk a figyelmét az emberi alkotásokra az őt körülvevő világban. Mutassunk rá arra, hogy mi mindent alkotott az ember, ébresszünk tiszteletet és megbecsülést minden alkotó ember iránt. A művészet, a tudomány és az ipari termékek összekötik egymással az embereket. Montessori pedagógiáját jellemzi: az egész emberiséget átható szeretet, egymás megértése, elfogadása, megbecsülése.

Nagyon fontos a gyermekeket megtanítani arra, hogy az embereknek mindenhol – bárhol éljenek a Földön – azonos szükségleteik voltak és vannak, csak különböző formákban elégítik ki azokat. Így mindig mindenkinek szüksége van lakásra, ruházatra, ennivalóra. Mindenütt átadják az öregek a fiataloknak tapasztalataikat, megtanítják őket az életben helytállni, mire felnőnek.

Pedagógiánk fontos

Pedagógiánk fontos eleme a mások tiszteletben tartására nevelés. Ez csak úgy lehetséges, ha az emberek már kisgyermekkoruktól fogva ismerik egymást. Tudják, hogy a másik – esetleg más a bőrének színe, más a haja, az anyanyelve, a hite vagy a világnézete – emberi mivoltában, lényegében hozzá hasonló: gondolkodik, érez és szeretetre, békességre vágyik.

Mindez csak megalapozása a kozmikus nevelésnek, előkészítése annak a szemléletnek, hogy a világmindenség egységes egész és mindannyian a világmindenség részei vagyunk.

Montessori eszközök a matematikai gondolkodás fejlesztésében

A matematikai gondolkodás fejlesztésében különösen nagy szerepe van a tapasztalatnak. a Montessori eszközei nagyon megkönnyítik matematikai fogalmak kialakítását és a matematikai gondolkodás fejlesztését.

Azok az eszközök, amelyek a kiterjedés megtapasztalására készültek, már megalapozzák a matematikai fogalmakat.

A piros-kék rudakon már nemcsak a hosszúságot tapasztalják meg, hanem a sorba rendezés után meg is számlálják a piros és kék szakaszokat és többszöri ismétlés után biztos fogalmaik alakulnak ki a számokról 1-től 10-ig. Tapasztalataik alapján megismerik és megtanulják, hogy hogyan épül fel a számsor. Mivel a számoknak megfelelő rudak egy egységként jelennek

meg, sokkal biztosabban alakulnak ki számfogalmaik, mintha csak a mindennapi élet során számlálgatnák az őket körülvevő tárgyakat. A rudak összehasonlításával és egyforma hosszúvá tételével hamarosan megértik, majd megtanulják minden szám kiegészítését 10-re, illetve a 10-es szám minden bontását. A rudak rakosgatása, egyenlővé tétele, végigszámlálása újra és újra a gyermekeket nagyon jól szórakoztatja, észre sem veszik, hogy közben megtanulnak összeadni és kivonni a tízes számkörben.

A számjegyeket szinte minden gyermek az autók rendszámáról vagy a mindennapi élet során másutt látható számokról felismeri, de e mögött a tudás mögött nincs számfogalom.

Az "orsós" doboz, két ötrekeszes dobozból áll, amelyeknek az elülső pereme alacsonyabb, a hátsó magasabb. A hátsó lapon minden rekesz mögött egy-egy számjegy olvasható: az első dobozban 0-tól 4-ig, a másodikban 5-től 9-ig. Feladat: minden rekeszbe annyi pálcikát kell belerakni, amennyit a számjegy jelent. Az elsőbe, ahol nullát láthatunk, nem kell semmit tenni. Itt találkoznak a gyerekek először a nulla, azaz a semmi fogalmával.

A kartonból kivágott számjegyeket könnyen kapcsolják a rudak hosszúságához és játékuik közben a számjegyeket a megfelelő hosszúságú rúdhoz helyezik. Így nyernek tartalmat a számjegyek, válnak a mennyiség kifejezőjévé.

Játékaikban sokszor kombinálják a piros és piros-kék rudakat is, ezáltal további matematikai tapasztalatokat szereznek.

A dörzspapírból készült számjegyeken az óvónő bemutatja, hogyan kell azokat úgy végigsimítani, ahogy írják. Könnyen beidegződik kezükbe a számjegyek helyes rajzolása, majd írása helyes vonalvezetéssel. Így kapcsolódik a vizuális képhez és számtani fogalomhoz a finom motorikus tudás.

Kedvelt játék a gyermekeknek a színes gyöngyrúd készlet és az abból kirakott gyöngykígyó. A színes gyöngykígyó "átvarázsolása" aranykígyóvá nagyon szórakoztató és ismétlésével tapasztalataik alapján megtanulják a tízes átlépését. Sokszor saját ötleteik alapján a piros-kék rudakhoz odarakják a megfelelő gyöngy-rudakat és a kartonból készült számjegyeket. Gyakran egészen meglepő önálló kombinációikat kreálnak. A gyöngy-rudakkal gyakorolhatják az összeadást is.

Ugyanezt a célt szolgálják a kis piros és kék kartoncsíkok és ezekhez hozzárendelt összeadás-kivonás tábla. A 100 aranygyöngyből összefűzött aranynégyzet megismerése a négyzetre emelés és a "száz" mennyiségének fogalmát alapozza meg.

Miután számfogalmaik kialakultak, a piros korongok kirakásával játszva felismerik a páros és páratlan számok közti különbséget.

A matematikai gondolkodás kialakításában és fejlesztésében nagyon fontos, hogy figyelembe vegyük minden gyermek haladási tempóját és tudjuk, mikor mit mutassunk be számára. Többnyire maguktól megtalálják, hogy mivel és mennyi ideig játszanak. Fontos, hogy matematikai fogalmaik kialakulásához tevékenységük eredményeként saját tapasztalattal jussanak el. Ugyanez vonatkozik a matematikai problémák megoldására, a matematikai műveletek elsajátítására is. Montessori több helyen nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az eszközök segítségével szerzett tudást, képességet a mindennapi élet során fel kell használni, alkalmazni kell. A Montessori pedagógusnak rá kell irányítani a figyelmet a mindennapi

életben a számlálásra, a dolgok számbeliségének észrevételére. (Számlálják meg, hogy hányan vannak; hány tányért kell az asztalra tenni, hogy mindenkinek jusson; hány ujjuk van; hány lába van a lónak stb. stb.)

A matematika iránt fogékonyabb gyermekek a Séguin táblákkal játszva a helyértékeket is könnyen megértik és a többjegyű számok írását is elsajátítják.

Jó, ha beiktatunk mindenféle más számolós játékot, társasjátékot programunkba, ami egy-egy gyermeknek, gyermekcsoportnak megfelel. Pl. labda dobálása számolással; akinek a labdát dobom, mond egy számot, akinek azután dobom, mondjon egy nagyobb számot; játszhatunk kiszámolós játékokat, stb.

Adhatunk olyan játékos feladatokat óvodásainknak vagy játszhatunk velük olyan játékokat is, amelyek során a halmazelmélet fogalmát alapozzuk meg, jóllehet ezt a Montessori eszközökkel folytatott néhány játék is tartalmazza.

A geometriai fogalmak megismerése is hozzátartozik a világ megismeréséhez és a dolgok tulajdonságainak meghatározásához, megnevezéséhez. Éppen ezért Montessori a geometriai formák megismerésének megkönnyítésére is vonzó eszközöket dolgozott ki.

A síkmértani formák megismerését a síkidomok szekrénye segíti. Ez egy hat keskeny fiókot tartalmazó szekrény, amelynek minden fiókjában hat különböző, az alaplapból kiemelhető és visszailleszthető síkidom található. A gyerekek egy-egy fiókot maguk elé helyezhetnek az asztalukon, a kis fogantyúkkal ellátott síkmértani formákat kiemelhetik, majd a megfelelő helyre visszatehetik. Az óvónő megnevezi az érdeklődő gyerekek a síkidomot, de tulajdonságait az óvodában még nem kell ismertetni.

A síkmértani szekrényhez tartoznak az egyes fiókoknak megfelelő kartonlapok. Ezekből három sorozat van. Az első sorozat lapjain a síkmértani formák egésze sötétkék, a második sorozaton vastag, a harmadikon pedig vékony sötétkék a formák körvonala. Feladat: a síkmértani formákat a kartonlapon a neki megfelelő helyre tenni. Ezek a műveletek már fejlettebb képességeket igényelnek, mert nem olyan erős a kontroll, mint az alaplapnál, amelynél csak akkor helyezhetők el a formák, ha pontosan beleillenek.

A mértani testek megismerésére Montessori eszközkészletében nagyon szép sötétkékre festett, kellemesen körültapintható, megfelelő talapzaton álló, fából készült testek szolgálnak. A feladat: a testeket talapzatukról levenni, körülsimítani, esetleg megnevezni majd a megfelelő helyre visszatenni. Hozzátartoznak olyan lapok, amelyeken a testek alapformája látható. A gyerekek a mértani testeket ezekre helyezhetik.

A mértani titokzsák. Egy zsákba kisebb méretű mértani testeket helyezünk, egy-egy gyermek belenyúl a zsákba, megtapogatja a kezébe kerülő mértani testet, majd kitalálja, hogy mi van a kezében. Ezt mindig több gyerek játssza együtt, többnyire az óvónő részvételével.

Ezek a játékok nemcsak szórakoztatóak, de pontosabbá teszik a tájékozódást a világban. Montessori több helyen nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az eszközök segítségével szerzett tudást, képességet a mindennapi élet során fel kell használni, alkalmazni kell. A tudás, a képesség annyit ér, amennyit belőle mindennapjainkban alkalmazni tudunk.

BRUNSZVIK TERÉZ

Budavári Óvodák

1016 Budapest Nyárs utca 2-4 tel: 225-14-44

Telephelyek:

- ☒ 1011 Bp. Iskola u. 44. ☎ Tel: 225-04-09
- ☒ 1012 Bp. Lovas út 3. ☎; Tel: 489-34-90
- ☒ 1015 Bp. Toldy F. u.66 ☎ Tel: 201-62-91
- ☒ 1016 Bp. Mészáros u.56/b ☎; Tel: 225-07-62
- ☒ 1016 Bp. Tigris u.58-60 ☎; Tel: 375-37-63 -----

Ikt.sz.:

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

a 2015-2016 nevelési évet nyitó nevelőtestületi tanácskozásáról

Készült: 2015. augusztus 28. 8.00-15.00 GAMESZ
1011 Budapest, Iskola u. 16.

Jelen vannak:

Katinszki Ferencné - intézményvezető
Lendvai Lászlóné - szakértő
Aratóné Vágó Ibolya - óvodapedagógus
Balázs Katalin - óvodapedagógus
Bánfi Ferencné - óvodapedagógus
Ferenczi Krisztina - óvodapedagógus
Kalotai Éva - óvodapedagógus
Markolt Emőke - óvodapedagógus
Orbókné Grubich Éva - telephely-vezetőpedagógus
Szabó Andrea Petra - óvodapedagógus
Szakács Katalin - óvodapedagógus
Tasnádiné Barabási Ibolya - óvodapedagógus
Jámbor Beatrix - fejlesztő pedagógus
Eszenyiné Nagy Ildikó - telephely-vezető
Füzes Éva - óvodapedagógus
Hatházi Hajnalka - óvodapedagógus
Palumby Éva - óvodapedagógus
Szabó Andrea Petra - óvodapedagógus
Szabó Péterné - óvodapedagógus
Véghelyi Tamásné - óvodapedagógus
Bechtold Zsófia - óvodapedagógus

Gyurmánczi Katalin - óvodapedagógus
Hegyesi Emma - óvodapedagógus Szolyvay
Csilla - óvodapedagógus Asbóthné Molnár
Ildikó - óvodapedagógus Budainé Banai
Viktória - óvodapedagógus Daragics
Károlyné - óvodapedagógus Galambos
Andrea - óvodapedagógus Huszárné
Sándorfi Irén - óvodapedagógus Kiss
Anikó -telephely-vezető Krómer Kinga -
óvodapedagógus
Máté Anita - óvodapedagógus
Péter Julianna - óvodapedagógus
Fucskó Mónika - óvodapedagógus
Kostyák Éva - óvodapedagógus
Kádárné Szimler Zsuzsanna - óvodapedagógus
Kéri-Kampf Ágnes - óvodapedagógus
Dr. Koltai Andrásné - óvodapedagógus
Mátyók Sándorné - óvodapedagógus
Pintéerné Temesvári Eszter - óvodapedagógus
Rakovszky Zoltánné - óvodapedagógus
Sasné Huszár Beáta - óvodapedagógus
Tem Lászlóné - óvodapedagógus
Török Zsuzsanna - telephely-vezető
Zsidi Sára - óvodapedagógus
Balogh Andrea - óvodapedagógus
Csordás Edina - óvodapedagógus
Gáborné Krajczár Dóra - óvodapedagógus
Horváth Tünde - óvodapedagógus
Juhász Ildikó - óvodapedagógus
Kovácsné Bednár Teréz - telephely-vezető
Kovácsné Vidor Ágnes - óvodapedagógus
Schuh Györgyné - óvodapedagógus
Miklós Judit - telephely-vezető
Hanczár Gyula Tiborné - óvodapedagógus
Madaras Csabáné - óvodapedagógus
Molnár Zsuzsanna - óvodapedagógus
Szatmári Szilvia - óvodapedagógus
Szegefűné Nemes Júlia Ottília - óvodapedagógus
Biróné Kemenes Krisztina - pedagógiai asszisztens
Nagy-Péteri Andrea - pedagógiai asszisztens
Bagdyné Balassa Judit - pedagógiai asszisztens

Kocsis Éva - pedagógiai asszisztens
Kéfer-Varga Adrienn - pedagógiai asszisztens
Danajka Andrea - pedagógiai asszisztens
Horváth Krisztiánné - pedagógiai asszisztens
Jani Bernadette - pedagógiai asszisztens

Igazoltan távol vannak:

Sipos Katalin - óvodapedagógus - CSED
Tőrös Erika - óvodapedagógus - CSED
Bahrehmand Ildikó - fejlesztő pedagógus - szabadság
Botka Gabriella - óvodapedagógus - szabadság
Pál-Pintér Daniella - óvodapedagógus - szabadság
Vajda Zsuzsanna - fejlesztő pedagógus - GYED
Pintér Csilla - óvodapedagógus - ápolási szabadság
Vlaj Tünde - dajka - betegség
Kálóczi Józsefné - ügyelet
Hangyási Brigitta Mária - ügyelet
Bíró Gabriella - szabadság

Meghívott vendég:

Szabolcsi Zsófia - I. kerületi

Szakszolgálat Jegyzőkönyv-vezető:

Mártonné Ruzsák Tímea - óvodatitkár

Jegyzőkönyv-hitelesítő:

Huszárné Sándorfi Irén

Fentiek alapján megállapításra kerül, hogy **a testület határozatképes.**

Az értekezlet levezetője: Katinszki Ferencné - intézményvezető

Az értekezlet témája, sorrendje, előadói, tervezett ideje:

- **Megnyitó** - Katinszki Ferencné 8.00-8.10
- Jegyzőkönyv vezetése, jelenléti ív
- A nap programjának ismertetése
- **Iskolaérettiséggel kapcsolatos előadás** - Szabolcsi Szilvia 8.10-9.30
- **SZÜNET** 9.30-10.00
- **Új dolgozók bemutatkozása** 10.00-10.30
- **Minősítés, tanfelügyelet, önértékelés** - Katinszki Ferencné 10.30-11.30
- **Munkatervi javaslatok megbeszélése** - Lendvai Lászlóné 11.30-12.40
- **SZÜNET** 12.40.-14.10

- **Gondolatok a pedagógus etikai kódexből, aktuális információk -**
Katinszki Ferencné 14.10-15.00

Katinszki Ferencné:

Köszönti a megjelent óvodapedagógusokat és pedagógiai asszisztenseket. Megállapítja a testület határozatképességét. Ismerteti az értekezlet napirendjét. Megkérdezi, kíván-e valaki a napirendi pontokhoz javaslatot tenni.

Megállapítás:

Javaslattétel nem volt.

Kéri a testületet, hogy kézfeltartással szavazzon a napirend elfogadásáról.

A szavazás eredménye:

Igen szavazat: 64 fő

Nem szavazat: 0 fő

Tartózkodás: 0 fő

Megállapítás:

A testület a napirendet 100%-kal elfogadta.

Katinszki Ferencné:

Javaslatot tesz a jegyzőkönyvvezető személyére vonatkozólag. Megkérdezi, van-e más javaslat a személyt illetően.

Javasolt személy:

Mártonné Ruzsák Tímea

Megállapítás:

Más javaslat nem volt. Kéri a testületet, hogy kézfeltartással szavazzon a jegyzőkönyvvezető személyét illetően.

A szavazás eredménye:

Igen szavazat: 64 fő

Nem szavazat: 0 fő

Tartózkodás: 0 fő

I. NAPIREND

Katinszki Ferencné:

Köszönti a kollégákat, valamint külön köszönti a meghívott vendégelőadót, Szabolcsi Szilviát.

Ismerteti a nap programját, majd átadja a szót Szabolcsi Szilviának

II. NAPIREND

Szabolcsi Szilvia:

Részletes tájékoztatást ad a kerületi Szakszolgálat működési rendjéről és az iskolaérettséggel kapcsolatos intézményi és Szakszolgálati teendőkről.

Felhívja a figyelmet az új nyomtatványokra és azok helyes kitöltésére, amelyeket használnia kell az intézménynek, ha a gyermeket valamilyen okból vizsgálatra szeretné küldeni.

Hangsúlyozza, hogy a szakértői vizsgálatok rendjének előírásai szerint fél éven belül nem ismételtető meg vizsgálat, így mindenképpen egyeztetésre van szükség a szakemberekkel, hogy a gyermeket „nagy” vizsgálatra küldik-e súlyosabb probléma felmerülése esetén.

A Szakszolgálat és az intézmény közötti információáramlás kapcsán elmondja, hogy lehetőség van a telefonon történő információ cserére.

Kérdésekre válaszolva elmondja:

- a beküldött gyermekekről a Szakszolgálat dönti el, hogy szükség esetén továbbküldi-e az illetékes Szakértői Bizottsághoz a sajátos nevelési igény megállapítása céljából;
- a 2015/16-os nevelési évben is lesznek év eleji szűrések a csoportokban, melynek eredményéről a Szakszolgálat munkatársai a pedagógusokat is tájékoztatják;
- mivel a szűrés önkéntes alapon működik, a szülőn nem lehet számon kérni, hogy milyen fejlesztésre viszi el gyermekét, így a gyermekek Szakszolgálatnál kapott fejlesztéseiről szintén telefonon, illetve e-mailes megkereséssel tájékozódhatnak a pedagógusok;
- az iskolaérettségi véleményeket a szülők és az intézmény is postai úton kapja meg;
- a kontrollosokra is oda kell figyelni az intézménynek, és időben be kell küldeni a papírjaikat a Szakszolgálatához.

III. NAPIREND

Katinszki Ferencné:

Bemutatja az intézmény új dolgozóit, és kéri őket, hogy néhány mondatban mutakozzanak be a testületnek.

Új dolgozók:

- Bechtold Zsófia - óvodapedagógus (Mészáros u.)
- Hatházi Hajnalka - óvodapedagógus (Tigris u.)
- Markolt Emőke - óvodapedagógus (Nyárs u.)

- Jámbor Beatrix - fejlesztő pedagógus
- Bagdyné Balassa Judit - pedagógiai asszisztens (Iskola u.)

IV.NAPIREND

Katinszki Ferencné:

Az önértékeléssel, tanfelügyelettel és minősítésekkel kapcsolatban elmondja, hogy ebben az évben beindulnak a folyamatok, elkezdődnek az ellenőrzések. Ebben a nevelési évben 9 fő pedagógushoz várunk tanfelügyeletet, minősítésre 8 fő vár.

2 gyakornok óvodapedagógus is gyakornoki vizsgát kell, tegyen ebben az évben. A kollégák felénél pedig el kell végezni az önértékelést, ami 28 főt jelent.

Köszönetet mond azoknak a kollégáknak, akik a nyár folyamán együtt dolgoztak Lendvai Lászlónéval az Önértékelési Program kidolgozásában.

Elmondja, hogy az idej Munkaterv a tanfelügyeleti rendszerre és a minősítési eljárásokra fog épülni.

Lendvai Lászlóné:

Az Önértékelési Program áttekintése kapcsán felhívja a figyelmet arra, hogy idővel a pedagógiai asszisztensek is bekerülnek a minősítési rendszerbe.

2016-tól az önértékelés és a tanfelügyeleti ellenőrzés eredménye nem számít bele a minősítésbe.

Felhívja a figyelmet arra, hogy - a tanfelügyeleti ellenőrzésre kijelöltek esetében - a pedagógiai portfóliót azoknak is kell feltölteni, akik a nyugdíjjogosultsághoz 10 éven belül vannak.

V.NAPIREND

Lendvai Lászlóné:

Elmondja, hogy az idej Munkatervvel kapcsolatban elvek megbeszélése, valamint a Munkaterv általános áttekintése a mostani feladat.

Az eddigi szakmai munkaközösségek közül - tekintettel arra, hogy az önértékelések bevezetésével okafogyottá vált az eredetileg kitűzött cél, mely az önértékelés során markánsan megjelenik - a Szervezetfejlesztési Munkaközösség megszűnik.

Tájékoztatást ad az idej munkaközösségekről, illetve azok vezetőinek javasolt személyéről.

Megkérdezi, kíván-e valaki más egyéb kérdést, javaslatot tenni.

Bemutatja a kötelezően elkészítendő **Önértékelési programot** és annak részeként a pedagógusokkal szembeni saját intézményelvárás dokumentumát, amely hat önként vállalkozó kolléga bevonásával került kidolgozásra. **Köszönet a Kollégáknak!**

Az általános elvárásokhoz igazított saját intézményi elvárás rendszer kidolgozása több ponton is megkívánta az intézményi szabályozó dokumentumok módosítását. A pedagógus elvárás rendszer dokumentumot elektronikus formában már korábban eljuttattuk a nevelőtestület tagjainak. A módosított szabályozó dokumentumok elfogadását javasolta a nevelőtestület számára.

SZMSZ módosított tartalmainak elfogadása

Megállapítás: Kérdés, javaslatétel nem volt.

A szavazás eredménye:

Igen szavazat: 64 fő

Nem szavazat: 0 fő

Tartózkodás: 0 fő

A nevelőtestület nyílt szavazással a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák módosított SZMSZ dokumentumát a 2/2015.(VIII. 28.) határozat számon elfogadta.

Házirend módosított tartalmainak elfogadása

Megállapítás: Kérdés, javaslatétel nem volt.

A szavazás eredménye:

Igen szavazat: 64 fő

Nem szavazat: 0 fő

Tartózkodás: 0 fő

A nevelőtestület nyílt szavazással a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák módosított Házirend dokumentumát az 1/2015.(VIII. 28.) határozat számon elfogadta.

Pedagógiai Program módosított tartalmainak elfogadása

Megállapítás: Kérdés, javaslatétel nem volt.

A szavazás eredménye:

Igen szavazat: 64 fő

Nem szavazat: 0 fő

Tartózkodás: 0 fő

A nevelőtestület nyílt szavazással a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák módosított Pedagógiai Program dokumentumát a 3/2015.(VIII. 28.) határozat számon elfogadta.

VI. NAPIREND

Katinszki Ferencné:

A Pedagógus Etikai Kódexben megfogalmazottakkal kapcsolatban elmondja, hogy a pedagógus kompetenciákkal és indikátorokkal koheráló elveket tartalmaz.

Megjegyzi, hogy az általános tapasztalatok szerint a munkamorál kérdésében megállapítható, hogy sajnos csak testben és nem lélekben vagyunk a munkahelyünkön. Építő kritikák nélkül nem lehet tanulni és továbbfejlődni.

Felhívja a figyelmet az elmúlt nevelési év mulasztási naplóinak időben történő lezárására, a belső információk szülők felé áramoltatásának problémáira.

Kéri a pedagógusokat, hogy a nevelési terveiket a pedagógiai asszisztensekkel és a csoportos dajkákkal is egyeztessék.

Tájékoztatást ad a bevezetendő parkolási kedvezményről, melyet a kerületben parkolási engedéllyel nem rendelkező szülők vehetnek igénybe meghatározott feltételek mellett.

Köszönti az idei évben jubileumi jutalomban részesülő kollégákat, megköszönve eddigi munkájukat és további jó egészséget és kitartást kíván nekik, illetve a többi dolgozónak is.

Az értekezletet bezárja, további eredményes munkát kíván.

Budapest, 2015. augusztus 28.

.....
. Mártonné R. Tímea
jegyzőkönyv-vezető

.....
Huszárné Sándorfi Irén
jegyzőkönyv-hitelesítő

.....
Katinszki Ferencné
intézményvezető